

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Oppericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen.
21 Maart 1900.

OOST

EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland 4.
Afzonderlijke nummers

Prijs der Advertentiën:

Per vakje f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

INHOUD: In Memoriam. — Onze Koloniale Weermacht. — De Reorganisatie der Protestantsche Kerk in Ned. Oost-Indië. — Uit de Oost-Indische Mail. — Zendingen-berichten. — Suriname. — Curaçao. — Feuilleton. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Mededeelingen.

IN MEMORIAM.

J. E. de Meyier. †

Op 26 Nov. j.l. overleed te 's-Gravenhage de heer J. E. de Meyier, in wien Ned.-Indië een goed vriend verloren heeft, een eerlijk en warm strijder voor zijne belangen, waarvan zoovele jaargangen van den Indischen Gids, wiens hoofdredacteur hij tot weinige dagen voor zijn overlijden was, de sprekende getuigen zijn.

Hij was een bekwaam ingenieur; als directeur van het Dep. der Burgerl. openbare werken is zijn naam verbonden aan de staking der werken aan de Solo-vallei. Wij zijn niet bevoegd de waarde dier beslissing te beoordeelen; maar dat naar zijn advies gehandeld is, bewijst in elk geval het groote gewicht, dat de regering aan zijn oordeel hechtte, zijne overtuigende voorstelling der zaak, maar vooral zijne eerlijkheid en doortastendheid, waarbij hij zich niet liet beheerschen door het oordeel van anderen en niet afvroeg, of hij door zijn advies zich vrienden zou zien afvallen, die zich in hun belang of hun deskundig aanzien verkleind zouden achten.

In 1901 werd de heer De Meyier, met dankbetuiging voor de bewezen diensten, eervol uit 's lands dienst ontslagen, doch bleef in Nederland ijverig zijne krachten wijden aan de belangen van Ned.-Indië, in de laatste jaren van zijn leven ook als voorzitter onzer zustervereniging Moederland en Koloniën.

S. Stibbe. †

In den ouderdom van 80 jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer S. Stibbe, oud-resident van Tapanoei.

Tijdens zijn ambtelijke loopbaan werd de heer Stibbe met een zeer belangrijke opdracht belast: een agrarisch onderzoek in het gouvernement Sumatra's Westkust. Na zijn pensionneering bleef de heer Stibbe nog 6 jaar in Indië, in dienst van een cultuuronderneming, terwijl hij in Nederland teruggekeerd steeds groote belangstelling bleef koesteren in al wat Indië betrof. Gedurende vele jaren was de heer Stibbe secretaris van de Ned. Afd. der Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw.

Onze Koloniale Weermacht.

Het „Rapport” van de Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië.

XVII. (Slot.)

Omtrent de verdeling van de kosten tusschen Nederland en Indië bestond onder de leden der Staatscommissie geen eenstemmigheid. De minderheid der Staatscommissie (de heeren Van Gijn, Hoozeveld, Liefink en Staal) redeneerde aldus: De beschouwingen over het belang van Nederland bij het behoud van de Koloniën, alsmede over den plicht van Indië om bij te dragen in de militaire lasten in zake de verdediging tegen buitenlandsch geweld, kunnen uiteraard op zichzelf nooit leiden tot het bepalen van een zekeren maatstaf van verdeling, aangezien genoemd belang evenmin als de evenbedoelde plicht in geld kan worden uitgedrukt. Toch

verdienen deze beschouwingen in dit verband de aandacht, evenals het feit, dat het financieel beleid ten aanzien van de Kolonie door het Moederland wordt gevoerd. Op den voorgrond moet staan, dat op de Kolonie geen druk mag worden gelegd, onevenredig aan de opoffering, die het Moederland zichzelf getroost. Neemt men voorts in aanmerking:

- 1e. dat het bedrag van het jaarlijksch budget van Nederland (de bedrijven voor de soldij in rekening genomen) niet veel verschilt van dat van de Kolonie;
- 2e. dat het natuurlijk acres van de ontvangsten van de Kolonie niet hooger is dan dat van de inkomsten van het Moederland;
- 3e. dat, zij het niet aanzienlijk, de militaire uitgaven ten laste der Indische begrooting hooger zijn dan die ten laste der Staatsbegrooting;
- 4e. dat verhooging van de militaire uitgaven voor beide bezwarend, doch voor geen van beide onmogelijk is,

dan wordt bij eene verdeling van het bedrag, waarmede de financieele lasten door een betere verzorging van de verdediging van Indië zullen toenemen, naar het oordeel der minderheid de billijkheid het best betracht, wanneer door het Moederland en de Kolonie zooveel mogelijk in gelijke mate daarin wordt bijgedragen.

Blijkens bijlage 13 bedragen bij de bestaande organisatie de militaire uitgaven ten behoeve van de zeemacht ten laste van:

de Staatsbegrooting f 17.4 miljoen
de Indische begrooting f 8 „
samen f 25.4 miljoen.

zoodat de voorgestelde reorganisatie een hooger jaarlijksche uitgave zal vorderen van f 20.1 miljoen.

Aangenomen, dat in den loop van de jaren 1914-1923 een bezuiniging op de legeruitgaven in Indië zal kunnen worden verkregen tot een eindbedrag van jaarlijks f 6 miljoen, zal dus moeten worden voorzien in een jaarlijksche hooger uitgave van f 14.1 miljoen, waarvan derhalve door Nederland en Indië ieder de helft ware te dragen of f 7 miljoen.

De jaarlijksche uitgaven voor de Marine zouden dus voor het vervolg ongeveer bedragen:

voor Nederland f 17.4 + f 7 = f 24.4 miljoen, voor Indië f 8 + f 7 = f 15 miljoen, of, wil men zuiver de marine-uitgaven aangeven, f 21 miljoen, waarbij alsdan evenwel in mindering gebracht moet worden de bovengenoemde bezuiniging op de leger-uitgaven van f 6 miljoen.

De meerderheid kon zich met deze verdeling niet vereenigen. Waar uit de verzamelde gegevens geen conclusie valt te trekken omtrent het bedrag, dat Indië en Nederland voor de verbetering van de verdediging van Indië beschikbaar zouden kunnen stellen en waar vaststaat, dat beide gebiedsdeelen bij die verdediging groot belang hebben, aanvaardt ook zij ten volle het beginsel van gelijkheid bij de verdeling van de kosten daarvan. Naar haar oordeel is dit beginsel het eenige juiste en billijke, ook in verband met de omstandigheid,

dat bij de aanvaarding van de voorgestelde vlootplannen het Indische leger kan worden georganiseerd op den voet van hetgeen noodig is voor de handhaving van de inwendige rust en orde en alsdan terecht uitsluitend door Indië wordt betaald.

Er is dan ook, naar de meening der meerderheid, geen aanleiding om met de minderheid zich te plaatsen op historischen grondslag; in verband daarmede de bestaande verhouding tusschen de Marine-uitgaven van Nederland en Indië te handhaven en het beginsel van gelijkheid alleen toe te passen op de verhooging der uitgaven, welke eventueel het gevolg zullen zijn van de gedane voorstellen.

Het billijkste en tevens meest rationeele stelsel van verdeling van defensiekosten komt der meerderheid voor te zijn, dat Indië zoowel als Nederland ieder het eigen leger betaalt en dat zij de vloot, die zoowel ter bescherming van de algemeene staatsbelangen als ter verdediging van beide gebiedsdeelen dient, te zamen voor gelijke deelen bekostigen. Daarbij dient dan nog in aanmerking genomen te worden, dat de kosten van de permanente verdedigingswerken in Indië, in tegenstelling met die voor de kustverdediging in Nederland, onder de Marine-uitgaven worden gerekend en dus te zamen zullen worden betaald, aangezien die werken in Indië uitsluitend ten dienste van de vloot zullen worden aangelegd.

Eindelijk zij er aan herinnerd, dat, indien besloten wordt tot het bestemmen van een deel der zeemilitie voor den dienst op de vloot in Indië, daarmede door het Moederland een offer wordt gebracht aan de verdediging van de Koloniën, waarvan de waarde niet is te schatten, doch hetwelk zonder twijfel van zóó groote betekenis is, dat alleen daardoor de met de vlootplannen beoogde verbetering van de Indische defensie mogelijk wordt.

Volgens de meening van de meerderheid der Staatscommissie zal dus van het totaal bedrag van f 45.5 miljoen 's jaars de helft of f 22.75 miljoen door Nederland en Indië ieder gedragen moeten worden.

In aanmerking nemende, dat thans de militaire uitgaven ten behoeve van de zeemacht bedragen: ten laste van de Staatsbegrooting f 17.4 miljoen en van de Indische begrooting f 8 miljoen, komt men tot een verhooging van uitgaven van: f 5.35 miljoen voor Nederland en f 14.75 miljoen voor Indië, welk laatste bedrag, na een bezuiniging op het Indische leger van f 6 miljoen, kan worden teruggebracht tot f 8.75 miljoen.

Voor deze bedragen zal dan een Staatsmarine verkregen kunnen worden, waarvan de hoofdmacht bestaat uit:

- 9 groote pantserschepen;
- 6 torpedokruisers;
- 8 torpedojagers;
- 44 torpedoboten;
- 22 onderzeeboten.

Ten slotte zij aangetekend, dat het der Staatscommissie wenschelijk voorkomt de verdeling der kosten tusschen Nederland en Indië zoodanig te doen

plaats hebben, dat daaruit zoo min mogelijk administratieve omslag voortvloeit. Dit zal kunnen worden verkregen, wanneer Indië alle exploitatiekosten van de vloot in Indië en de kosten van vlootbasis en steunpunten betaalt en Nederland alle overige exploitatiekosten van de geheele vloot voor zijn rekening neemt. De jaarlijks benodigde som van f 17 miljoen voor aanbouw kan dan op zoodanige wijze worden gesplitst, dat het aanvaarde stelsel van verdeling over de beide begrotingen tot zijn recht komt.

Zooals bekend zal zijn, verhiel zich slechts één stem uit de Staatscommissie tegen den inhoud van dit rapport, n.l. die van den heer ANT. VAN GIJN; met het advies der commissie kon hij zich niet verenigen.

Naar zijn meening had de commissie moeten geven een uiteenzetting der kostenberekening van de verschillende stelsels van verdediging van Nederl.-Indië (verdediging van het hoofdeiland dan wel van den geheelen archipel), hoofdtak bij het leger dan wel bij de vloot, scheepsmacht uit pantserscheepen van het grootste soort, dan wel van kleinere pantserscheepen of uit een groote hoeveelheid klein materiaal bestaande. Een ieder had dan zelfstandig tegen elkander kunnen afwegen, wat met elk dier verschillende stelsels bereikt zou kunnen worden en de financieele offers, die er voor gevraagd worden.

Hem en de vijf andere leden (niet-technici) der financieele sub-commissie werd echter geen andere keuze gelaten dan tusschen hetgeen de technische commissie voorstelde (zie al het voorgaande) en... niets; waarbij de technische commissie op 't standpunt stond:

„Wat in het rapport wordt voorgesteld is het eenige plan, dat te maken is op zuiver militaire gronden. Gaat dat plan niet door, dan kunnen er wel andere plannen gemaakt worden omtrent de besteding van een zekere som, doch geen plan, dat van een militaire gedachte uitgaat”.

De bezwaren van den heer VAN GIJN tegen het rapport der Staatscommissie zijn, schoon in hoofdzak, toch niet uitstuitend van financieelen aard.

Weinig opgewekt is zijn oordeel over de financiën van Moederland en Koloniën. Toch zou hij zich kunnen denken: „dat hij tegen verhooging der gezamenlijke marine-uitgaven van beide deelen van het Koninkrijk met ruim f 20 miljoen (per jaar geen bezwaren zoude maken, b.v. wanneer door beschikbaarstelling van dat bedrag voor het behoud onzer koloniën in geval van oorlog, al ware het slechts de halve mate van zekerheid te verkrijgen was, welke b.v. Engeland aan zijn vloot en Duitschland aan zijn leger ontleent. Zijns inziens is echter hetgeen verkregen wordt volgens de voorstellen der commissie, schoon niet zonder gewicht, toch van te weinig belang om een uitgave te wettigen als daarmede verbonden is en zulks in het bijzonder bij den bestaanden financieelen toestand”.

Zoo gaat de heer VAN GIJN voort zijne meening te motiveeren, zooals de lezers, die in deze gewichtige zaak belang stellen, reeds zullen weten.

En hiermede achten wij onze taak geëindigd, hopende het doel bereikt te hebben: den lezers van Het Koloniaal Weekblad een zoodanig volledig overzicht te hebben gegeven van de denkbeelden en voorstellen der Staatscommissie, dat de discussiën over dit onderwerp — die vermoedelijk meerdere boekdeelen zullen vormen, zooals het Rapport der Staatscommissie er een is — met kennis van zaken kunnen worden gevolgd, wat voor een ieder, die voor Indië voelt, dan toch mogelijk moet zijn.

De hoofdzaken dier discussiën vinden mogelijk t. g. t. ook een plaatsje in dit blad.

Nu reeds worde opgemerkt:

1e. dat, hoe weinig gunstig ook zijn moge de financieele toestand van Moederland en Koloniën voor de uitvoering van de voorstellen der Staatscommissie, toch in beginsel moet worden vastgehouden aan de verdediging der koloniën ter zee zelfs, indien dit niet anders kan, ten koste van die te land;

2e. dat, welk materiaal we ook ter zee aan defensiemiddelen gaan aanschaffen, dit immer moet zijn het beste, wat er op dat oogenblik te verkrijgen is;

3e. dat daarom het door de Staatscommissie voor-

gestelde schip — op Entos belichaamd in het door de firma VICKERS ingezonden proposed battleship — niet kan zijn onze eerste „dreadnought”, waar de — op Entos — onmiddellijk achter het „proposed battleship” opgestelde Japansche „Kongo” reeds een machtiger schip lijkt dat..... reeds vaart, terwijl kanonnen van 35 c.M. op de toekomstige eerste-klasse schepen niet meer zullen voorkomen;

4e. dat de voorstellen tot aanschaffing van de weermiddelen ter zee moeten omvatten een vlootplan, neer te leggen in een wet; een homogeen eskader — van groot en zoo dat niet mogelijk is van klein materiaal — is het „noodige” en niet één „dreadnought”, hoe machtig die dan ook zijn moge;

5e. dat bij een eskader van 4 „dreadnoughts” een slagkruiser niet gemist kan worden;

6e. dat de inrichting van de baai van Batavia tot vlootbasis beschouwd moet worden, als een „noodzakelijk kwaad”, wegens de enorme kosten en de naar verhouding onvoldoende resultaten, die er mede bereikt kunnen worden.

De Reorganisatie der Protestantsche Kerk in Ned. Oost-Indië.

Dezer dagen had weder hier ter stede de jaarlijksche vergadering plaats van de Algemeene Synodale Commissie der Ned. Hervormde Kerk. Aan de orde kwam ook het rapport van de Staatscommissie, ingesteld bij Kon. Besluit van 13 October 1910 omtrent de vraag, welke maatregelen zullen zijn te nemen, om te komen tot herziening van de bestaande verhouding tusschen het Gouvernement en de Protestantsche Kerk in Ned.-Indië, met het doel aan die kerk, door meer zelfstandigheid, beter gelegenheid te geven zich naar den eisch van haar eigen leven in te richten. Dit rapport is met een historische nota betreffende de schieding van Kerk en Staat in Ned.-Indië door den Minister van Koloniën aan de Alg. Synode gezonden. De Synode heeft het gesteld in handen van de Alg. Syn. Commissie.

De emeritus-predikant, A. S. Carpentier Alting, die ter zake van een twintigjarige ervaring in Indië spreken kan, wijdde aan dat rapport in het weekblad van den Nederlandschen Protestantenvond: De Hervorming eenige beschouwingen. De vraag, of eene algemeene reorganisatie der Protestantsche kerk in Indië noodig is, zooals de Staatscommissie veronderstelde, beantwoordt hij ontkenkend. Nooit heeft hij bij de waarneming van zijn ambt iets gevoeld van eenige hinderpaal, door de staatsbemoeuing in den weg gelegd. Slechts in één opzicht, en daarin deelt hij het gevoelen der Staatscommissie, moet de Pr. Kerk worden vrijgemaakt, dat is in de benoeming harer voorgangers, die nu door den Minister geschiedt op voordracht van de Commissie tot de zaken der Protestantsche Kerk in Nederlandsch Oost- en West-Indië. Lie benoeming zou volgens het rapport met opheffing der genoemde commissie voortaan in Indië plaats hebben op aanbeveling van een in Nederland gevestigde commissie van bijstand. De bedoeling der Staatscommissie was, om aldus de kerk in Indië te onttrekken aan het gevaar, dat er ligt „in de uitzending van predikanten, die, wat hun richting aangaat — zonder dat rekening wordt gehouden met de wenschen der gemeenten in Oost-Indië — alleen gezegd kunnen worden te voldoen aan de noodzakelijk zeer sterk uiteenlopende — godsdienstige overtuigingen en behoeften van elkaar opvolgende ministers”. Dat doel, meent Dr. C. A., kan niet bereikt worden door de instelling van een Commissie van bijstand, die, zal zij iets beteekenen, moet verlangen, dat hare aanbeveling ook gevolgd worde. Zij die wenschen benoemd te worden tot predikant in Ned.-Indië, zullen volgens hem zich rechtstreeks hebben te wenden tot het Kerkbestuur te Batavia of tot de daar eventueel in het leven te roepen Synodale Commissie.

Overigens moet de grondslag, waarop volgens het rapport der Staatscommissie de Kerk in Indië behoort te worden opgebouwd, zijn de autonomie der gemeenten en de invoering van het vertegenwoordigend stelsel. Dit acht de heer C. A. voorshands een utopie, want van gemeenten in den gebruikelijken zin van dit woord is volgens hem geen sprake, als gevolg van het va-et-vient der europeesche bevolking, het wijd uit elkander wonen, het verspreid zijn van de gemeentelieden, de nog altijd niet voldoende middelen van gemeenschap, waardoor vooreerst het denkbeeld van het bijeenkomen van de over Indië verspreide leden eener Synodale Commissie ook moeilijk voor verwezenlijking vatbaar schijnt.

Hoe zal de Synodale Commissie, waarin, meenen wij, niemand zitting heeft, die van nabij met de Indische toestanden en behoeften bekend is, zich uit deze moeilijkheid redden?

MAILKOFFERS.
DEKSTOELEN.
HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELOK.

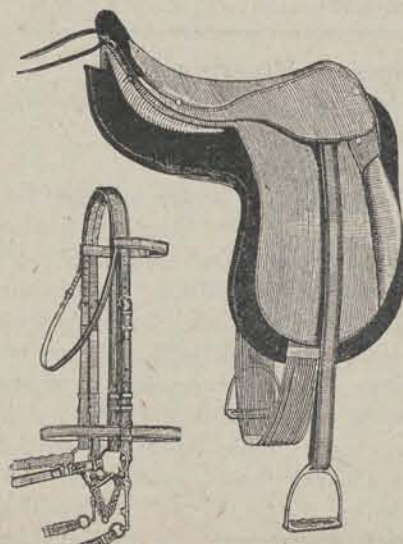
F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.
Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

VACANT

P. VAN DEN BRUL.
AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

VERWEEGEN & KOK
Hoogstraat 23
DEN HAAG
Kalverstraat 88-90
AMSTERDAM
COMPLETE
Harnachementen
voor Ned.-Indië
Geillustr. Prijscurant
wordt op aanvraag
gaarne toegezonden ::

Uit de O.-I. Mail.

Onafhankelijkheidsfeesten. — In de Javabode lezen wij:

De Gouv.-Gen. is voornemens 17 November naar Batavia te komen om de viering der onafhankelijkheidsfeesten in de hoofdstad bij te wonen. Dan heeft de ambade der kinderen plaats op het voorhof van het paleis aan het Koningsplein. Den avond van dien dag zullen Z. Ex. en mevrouw Idenburg de gala-voorstelling in den Stadsschouwburg bijwonen. Den volgende avond geven de Landvoogd en mevr. Idenburg een thé dansant in het paleis op Rijswijk, waarvoor ruim duizend uitnodigingen verzonden zijn. Gelukkig heeft men nu ook de beschikking over de nieuwe audiëntiezaal, die zich in dien avond in al haar glorie zal vertoonen. De nieuwe meubelen zullen dan voor het eerst in gebruik worden genomen.

Bijzonder natuurverschijnsel. Den 1sten November bereikte de Preangerbode het bericht uit Garoet, dat het water van het bekende meer, Telaga Bodas, plotseling warm geworden was. Naar schatting 30 gr. C. Het voelde warmer dan het water van Tjipanas. De assistent-resident en de controleur gingen er heen om inspectie te houden.

Op verschillende plaatsen kan men aan de oppervlakte borrelingen waarnemen. Er schijnen op vier of vijf plaatsen aan den bodem warme bronnen te zijn, waaruit het water met kracht omhoog gestuwd wordt. Ook stijgen zwakke zwaveldampen op. De kleur van het water is echter niet gewijzigd. Er hebben nog geen erupties plaats gehad. Scheuren zullen er ook nog wel niet zijn ontstaan, anders zou het water wel aanzienlijk gezakt zijn. Dit is niet gebeurd. Het niveau is niet meer dan pl.m. 10 e.M. gedaald, een gevolg waarschijnlijk van het verdampen.

Zuid-Nieuw-Guinea. In tegenstelling van de meening van sommigen, die de toekomst van Zuid-Nieuw-Guinea niet gunstig inzien, schijnt de regering meer optimistisch gestemd te zijn. Dit valt althans af te leiden uit het feit, dat zij machtiging verleend heeft om te Merake een los- en laadsteiger voor zeeschepen te bouwen, waarvan de kosten ongeveer f 62000 zullen bedragen. Zoo schrijft De Javabode.

In De Javabode van 1 Nov. j.l. geeft de heer J. E. Jasper een uitvoerige beschrijving, aangaande de **Makassaarsche jaarmarkt-tenoonstelling.**

Makassar is sedert enkele dagen de verzamelplaats geworden van de verschillende volkeren uit het wijd-uitgestrekte, Celebaansche binnenland. Van Oost- en Westkust en van de Toradja-landen, van Banggai, Boeton, Kolaka, Paloppo, Paré Paré, Mamoedjoe, Rante Pao zijn ze komen reizen naar de gewestelijke hoofdplaats, om er de jaarmarkt-tenoonstelling en de daaraan verbonden onafhankelijkheidsfeesten bij te wonen.

Langs het Hooge Pad, Makassar's grooten, voorname weg, slenteren zij in groepjes voort, de mannen gekleed in een kort broekje, waarvan de pijpen de heenen strak omspannen, vlak boven de spierige knien. De bonte sarong van groot ruit-patroon is nonchalant in bolstaande vouwen opgehaald of bedekt in wijde ronding de lange ris, als pronkwapen in den gordel gestoken. Het huisje zit a's om het lichaam gegoten: de hoofddoek steekt een stijve slijp recht opwaarts. Toradia's zijn er, die pronken met zwarte jasjes, waarop ze gouden sterren en bloemen hebben genaaid. Nog meer bekijks heeft de gemoderniseerde praal, waarmee de vorstin van Tabette zich heeft omgeven: een stoet van lansdragende onderhoorigen, die haar in haar glimmende auto vooropgaan en volgen.

En met hen allen zijn ook de vrouwen gekomen, de vrouwen uit het volk en de vrouwen der hoofden, haar wijd buis langs de werving der buste in soepele plooiën neervallend over de niet vastgebonden, helroode sarong, waarvan de bovenslijp coquet in de hand gehouden of over een schouder geslagen wordt.

In groepjes slenteren zij langs het Hooge Pad. De binnenlanders staren de voor het eerst geziene nieuwigheden aan, blijven met open mond kijken naar het licht der elektrische booglampen van het hotel, laten zich verbluffen door het voorbijsnorren van een automobiel, het bij hen als door den duivel bezeten gewaande vervoermiddel.

Voor het eerst uit ver van elkaar verwijderde streken naar de stad gekomen, demonstreert deze artistieke inboorlingen-meninge het gemak, waarmee thans Makassar bereikt kan worden, de toegankelijkheid van het binnenland, waarvan groote complexen tien jaren geleden nog tot de terra incognita behoorden.

Inlandsche rechtskundigen. Uit het jaarverslag der opleidingschool voor inlandsche rechtskundigen te Batavia:

Het schooljaar 1911-1912 eindigde met 28 leerlingen. Als nieuwe leerlingen werden bij den aanvang van het afgelopen schooljaar toegelaten: tot de voorbereidende afdeling II en tot de rechtskundige afdeling I.

De afgelopen cursus ving dus op den 1sten Juli 1912 aan met 40 leerlingen. In den loop van den cursus verlieten 8 leerlingen de school. Voor den a.s. cursus 1913/1914 meldden zich 24 kandidaten

aan voor de voorbereidende afdeling; 9 hunner werden toegelaten, van wie 3 zich daarna terugtrokken, na met goed gevolg het admissie-examen voor de H. B. S. te hebben afgelegd.

Twee kandidaten meldden zich aan voor het admissie-examen voor de rechtskundige afdeling, doch slaagden in dat examen niet. Op hun verzoek werden zij tot de voorbereidende afdeling toegelaten. Alle leerlingen waren in het internaat opgenomen.

De supplettoire cursus eindigde den 11den December 1912, waarna de leerlingen van dien cursus, Raden Soedirman, Raden Mohammad Hamid, Raden Soedjoko, Mas Koesnoen, Mas Tjakradiatmadja, en Raden Mas Soebroto, ter beschikking werden gesteld om met griffierswerkzaamheden te worden belast resp. van den voorzitter van de Landraden te Banjoemas te Serang, te Kediri, te Magelang, te Meester Coenelis en te Klaten. Op den 30sten en 31sten Mei 1913 had het eindexamen plaats. Aan den eenigen candidaat, Raden Soejoedi, werd het diploma van Inlandsch rechtskundige uitgereikt. Hij werd ter beschikking gesteld van den voorzitter van de Landraden te Madioen om met griffierswerkzaamheden bij de rechtbanken te worden belast.

Verbittering. De Atjeh-corréspondent van de Locomotief, den droeven dood van overste Scheepens besprekend, schrijft o.m.:

Om te doen uitkomen, welk een edel man Scheepens was, kan het volgende dienen: hij was juist gewond geworden en alles wierp zich op den moordenaar, oppassers verwonden hem zwaar, en..... het was de overste, die voorkwam, dat hij gedood werd. „Maak den man niet dood”, riep hij herhaaldelijk, de hand op de wonde gedrukt. „Neen, sprak hij tot de personen, die hem weg wilden leiden, „neen, ik ga niet, want dan is het gedaan met T. Ein Titeue” (zijn moordenaar), en tegen de toesnellende soldaten zeide hij: „Ga naar huis toe, alles is al afgelopen”.

Dat zei een man, die op grond van een twintigjarige Atjeh-ervaring wist, dat rentjongsteken in de buik levensgevaarlijk zijn.

Atjeh maakt een tijd van de grootste spanning mee, het was hopen en vreezen.

Ik sprak een vriend van me, een bivakcommandant, die per dag eenige malen telephoneerde naar Segli om naar den toestand van den overste te informeren, en telkens als hij ging, verzamelden de soldaten zich rond het telefoonhuisje en wachtten angstig het bericht af. Want er zijn onder de soldaten twee menschen, die voortdurend besproken worden om hun heldenmoed en onverschrokkenheid, menschen, van wie de oudgedienden vertellen op de chambree's der kazernes op Java, menschen, wier daden van mond tot mond gaan in de kampongs op Ambon, Menado en Java. En één hunner is de overste Scheepens, die als luitenant bij de marechaussee's reeds van zich deed spreken door zijn heldenmoed en adel van ziel.

En er zijn oude marechaussee's, die hem hebben zien opklommen tot z'n tegenwoordigen rang, die hem de meest dreigende gevaren hebben zien trotseeren met een bewonderenswaardig kalmte; die weten, dat hij vijftienmaal werd gewond en nu — is hij gevallen onder een moordenaarshand.

Het kookt en ziet onder de militairen en — ongelukkig voor hen, tegen wie ze zullen moeten optreden; want de strengste tucht zal niet in staat blijken hun verregaande verbittering, tegen al wat Atjeh is, in te toomen; de dood van een held, zoals er misschien geen is, moet nog gewroken worden!

ZENDINGSBERICHTEN.

Van het **Zendingsbureau** te Rotterdam ontvingen wij de volgende mededeelingen:

„Uit het ressort Roon op Nieuw-Guinea is bericht ontvangen, dat de pinkstercollecte dit jaar meer dan f 1700.— heeft opgebracht. Dat ressort telt 291 gemeenten, aldus wordt bericht, waarvan enkele op het eiland Roon, de meeste langs de kust der Nandammenbaai en de overigen in het Zuiden der Geelvinksbai”.

„De Posso-zending leert de bevolking zelve te voorzien in de kosten van het onderwijs. Een zeker percentage van de belasting moet als schoolgeld worden betaald. Bovendien worden rijsttuinen, koffietuinen, klappertuinen aangelegd, om uit de opbrengst daarvan de kosten van leermiddelen en de traktementen der Inlandsche onderwijzers te dekken”.

„Het voornemen bestaat een nieuw ziekenhuis te sichten te Swaroo, een der posten van het Nederlandsch Zendinggenootschap op Oost-Java. Dit wordt dan het tweede ziekenhuis op dit arbeidsveld. Het eerste is, zoals men weet, het ziekenhuis te Modjowarno. Ook wordt er aan gedacht een groot ziekenhuis in de Minahassa (de N.-O. punt van Celebes) te stichten. Eveneens kwam een vraag om een ziekenhuis van de Sangi- en Talauer-eilanden. Binnenkort zullen enkele zendeling-artsen voor deze nieuwe ziekenhuizen beschikbaar zijn. Intusschen behelpt men zich in Posso met twee kleine ziekenhuisjes, elk van 10 kamertjes, een te Koekoe voor mannen, een tweede te Tontona voor vrouwen; de verpleegden betalen twintig cent per week, de herstellenden verrichten bovendien vlechtwerk van rotan ten bate van het ziekenhuis.

Hillmer & Co.
Noordeinde 58. Telef. 1667.
PIQUÉ HEMDEN
f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.
ENGELSCH HEMDEN
steeds de nieuwste Dessins
van af f 2.50.
Rijke keuze **DASSEN.**
Gemaakte en Zelfbinders.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij
□ STOOM JALOEZIEËN. □
en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins.

„Klenus” Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS
's-GRAVENHAGE
Kettingstraat no. 6 TELEFOON
::: 2478.° :::

Behangers en Stoffeerdors
Linoleums,
Tapijten,
Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 6855.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2049.

VACANT

VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.
SPECIALE AANBIEDING:

GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M., breed 50 c.M., hoog 36 c.M.	f 9.75
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M., breed 50 c.M., hoog 40 c.M.	„ 10.75
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.M., breed 50 c.M., hoog 50 c.M.	„ 11.50
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 x 50 c.M.	„ 6.25

Suriname.

Wij moeten nog even onzen lezers mededeelen, dat de heer Kraan bij de verkiezing van een lid der Koloniale Staten op 4 Nov. met 210 van de 353 uitgebrachte stemmen, dus met groote meerderheid, gekozen is. In De West van 11 November vinden wij het bericht, dat de gekozene in handen van den Gouverneur de vereischte belofte heeft afgelegd. Wij vermoeden, dat de heer Kraan eenige zittingen zal bijwonen en daarna zich uitsluitend wijden aan zijn journalistieken arbeid.

Op de behandeling van het persdilemma voor het Hof van Justitie en hetgeen daarop gevolgd is zullen wij niet ingaan. Slechts deelen wij mede, dat de eisch van het O. M. was anderhalf jaar gevangenisstraf en de kosten van het geding. Het Hof achtte drie maanden en de kosten van het geding voldoende. Zooals wij in een vorig blad reeds mededeelden blijft de heer Kraan uit de gevangenis, daar hem door den Gouverneur gratie is verleend.

In het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de Surinaamsche begroeting voor 1914 worden eenige vragen gedaan omtrent de zaak-Visser en wat daarmede in verband staat. Wij hebben een stil vermoeden, dat de Minister van koloniën zich zal bepalen tot de mededeeling van de artikelen van het regeeringsreglement enz. enz., die den Gouverneur de bevoegdheid verleen en te handelen zooals hij gedaan heeft. Dat zal de rol zijn van den Minister bij open doek. Wat achter de schermen gebeurt zullen wij wellicht niet te weten komen, maar men behoeft er niet aan te twijfelen, dat de Minister aan Baron van Asbeck zal hebben duidelijk gemaakt, dat Grande Duchesse en Général Boum-verloofingen voortaan niet toegelaten zijn. En Mr. Visser? Zal hij zijn degradatie hebben te verduren?

Enkele leden vroegen, of het waar is, dat vrijwel het geheele personeel van de rechterlijke macht bestaat uit ambtenaren, die tijdelijk met de door hen bekleede functiën zijn belast. Zulk een toestand zou geheel verkeerd zijn en niet mogen bestendig worden. Evenmin als onze overeenkomstige opmerking in een vroeger nummer wil dit zeggen wantrouwen in de titularissen, maar de toestand is vicieus.

Door sommige leden werd de opmerking gemaakt, dat men in de kolonie van oordeel schijnt te zijn, dat de Gouverneur... „te weinig met de inheemsche bevolking medeleeft”. Wat moet een Minister op dergelijke „opmerkingen” antwoorden?

Een groot deel van het Voorloopig Verslag handelt over de bacovencultuur. De Surinaamsche bladen brengen daarover uitvoerige berichten. De West van 7 November deelt een rede mede, door den heer ter Laag gehouden in een bijeenkomst van planters. In het gesprokene rissen wij den naam van de firma Booker Bros, die o. i. den stoot heeft gegeven tot de actie der Nederlandsche heeren.

Met den heer ter Laag zijn wij van meening, dat de bacovencultuur het middel kan worden om de kolonie er boven op te helpen, mits de Rotterdamsche combinatie de zaak dadelijk flink aanpakt. Terecht zegt het blad Suriname van 7 Nov.: „Wordt evenwel 't vast vooruitzicht niet geopend op latere 10-daagsche verscheping, dan lijkt ons de heele regeling onaannemelijk, daar anders de planters een groot deel van hun oogst zullen hebben weg te gooien”.

De zaak moet geen wipplank blijven: gelegenheid

FEUILLETON.

Aan het blad Suriname van 19 September ontleenen wij het onderstaande stuk. Het artikel in Munday's Magazine van Augustus 1913 waarop gedoeld wordt, handelt over Bostonsche millionairs. Van een van deze, Sidney W. Winslow, lezen we op blz. 723: „Having launched the buffing-machine in a small way, he was attracted to what seemed to be another radical advance in factory equipment. A Dutch Guiana negro, who worked in one of the Lynn shops, had invented a somewhat crude machine to last shoes, which saved much time and labor. After the usual fashion of inventors, he had hawked it about, with no success. Winslow heard of it, and together with George W. Brown, then New England agent for the Wheeler and Wilson Sewing Machine Company, he bought and backed this patent, which became the nucleus of the great United Shoe Machinery Company. These two men now dominate the concern, which produces three hundred machines for making shoes, and employs more than five thousand people”.

Een Surinamer Uitvinder.

Aan The Crisis, een Amerikaansch tijdschrift, wordt het volgende ontleend:

„Als gij gelegenheid hebt de advertentiekolommen der nieuwsbladen, waarin voorkomen de aanvragen voor werklieden, eens na te gaan — als ge het doet, zult ge ervaren, dat dit een leerzame, onderhoudende en misschien ook voordeelige bezigheid is voor een verloren half uurtje — dan zult ge vermoedelijk er aantreffen de vraag naar „niggerhead lasters” (niggerhoofd leestwerkers), tegen goed loon”.

tot verscheping, maar geen bacoven — veel bacoven, maar geen booten, enz. Wordt alles ferm aangepakt, dan zal het ten slotte blijken, dat Gouverneur Lely het aan het rechte eind had, toen hij de bacovencultuur in het leven riep.

In een vorig nummer van Suriname vonden wij deze opmerkingen:

„...Wij vertrouwen, dat men thans hier in de kolonie beschikt over de volledige gegevens betreffende de verhandeling der per Imataka verzonden scheepsladingen. Wij bedoelen daarmee, dat men precies weet, hoeveel bacoven goed overgekomen zijn, tegen welken prijs en volgens welken maatsaf (gewicht of per bos) de bacoven verkocht zijn, wat de totale opbrengst van elke verscheping geweest is, wat de kosten hebben bedragen, wat dus het netto provendu is geweest.

Als men niet over deze gegevens beschikt, dan zal moeten verklaard worden, dat de kolonie geleid wordt door een impotent en onbekwaam bestuur en dat de planters en hunne vertegenwoordigers menschen zijn, die niet verdienen, dat men zich over hen bekommert”.

Wij verwachten, dat de Minister volledige inlichtingen zal geven.

In het Voorloopig Verslag lezen wij nog: „Door eenige leden werd er op aangedrongen, dat de grensquaestie langs de Marowijne definitief geregeld werd, wat van groot belang is met het oog op de goudconcessies. Ook ten aanzien van de Corantijn doet zich een grensquaestie voor. Men zoude gaarne worden ingelicht, hoe het met deze aangelegenheden staat”.

Wat de Corantijnquaestie betreft durven wij de voorspelling uitspreken, dat de Minister aan een of meer zijner ambtenaren zal opdragen een net, goed verzorgd en zoo noodig fraai gepolitoerd kluitje gereed te maken om daarmede de 100 heeren in het riet te sturen.

En zullen de heeren zich dit laten wegevalen? Zij zullen wel moeten, tenzij zij den eenigen weg volgen om de zaak in het reine te brengen, n.l. elk debat weigeren voor en aler de regering in een oranjeboek de geheele geschiedenis heeft medegedeeld. Daarin zal ook moeten voorkomen Schomburgk's verslag aan de Britsche Regeering over zijn exploratie, of liever zijn overhaast afvaren van de Corantijn. Alleen een oranjeboek als bedoeld kan een eind maken aan de legenden, die zich om deze aangelegenheid hebben gestrengeld, zoo b.v. deze, dat het Surinaamsche bestuur indertijd zou zijn uitgenoodigd om iemand aan te wijzen om samen met Schomburgk de Corantijn op te nemen.

Het is hier de plaats niet om de reis van Schomburgk en die van Barrington Brown te bespreken. Slechts deze korte opmerkingen willen wij ons veroorloven. Schomburgk trok over land van het brongebied van de Essequibo naar het oosten en zakte geheel willekeurig een van de toen nog onbekende bronrivieren van de Corantijn af. Behalve deze bronrivier — de Cutari-Curuni — teekent hij op zijne kaart een meer uit het westen komende, even groote rivier, door hem Pani genoemd, waarvan hem het bestaan vermoedelijk door Indianen was bekend geworden, maar die hij niet heeft geexploreerd. Waar hij zelf beide stroomen als even belangrijk afbeeldt, had hij geen recht de meer oostelijk gelegen Curuni de bronrivier te noemen, aan-

Als gij niet vertrouwd zijt met uitdrukkingen van het schoenmakersvak, zoudt gij kunnen meenen, dat deze uitdrukking speciaal was gevonden om het negerras te vernederen en belachelijk te maken. Doch dan zou in dit geval uwe veronderstelling juist blijken te zijn, daar het „hoofd”, waarop in dit samengesteld zelfstandig naamwoord wordt gedoeld, niet is het uiterlijke en zichtbare, maar het innerlijke, geestelijke en intelligente hoofd van een zwarten man.

Hij was niet werkelijk zwart; een feit is 't, dat 20 jaar na zijn dood de „Beverly (Mass) Tunes” zoo ver ging om te verklaren: „Het is bekend, dat hij voltrekt geen negerbloed in zijn aderen had”. Maar de dokters en de ambtenaar van den Burgerlijken Stand wisten dit niet, want in het certificaat van overlijden plaatsten zij naast „Kleur” bij verkorting een M, aangezien er geen ruimte voor ulatto (ulat-dus Mulat) was. En de berichten der nieuwsbladen, die zijn ontijdigen dood vermeldden en zijn leven van ellende en armoede, welke de oorzaken daarvan waren, beschrijven hem allen als een „neger”, d. w. z. als een man met negerbloed in de aderen — en genoeg om herkend te worden. Ook de kameraden in de werkplaats wisten nooit, dat Matzeliger een blanke was, want zij noemden hem „The Dutch nigger” (De Hollandsche neger); en toen de uitvinding, ontsproten uit het brein van dezen man, een revolutie teweegbracht in de fabricatie van laarzen en schoenen, zeiden zij dat de machine, waarvan zij verwachtten, dat die hen broedeloos zou maken, een „niggerhead laster”, een negerhoofdleester, was.

Jan Ernst Matzeliger wordt gezegd de zoon van een Hollandsch ingenieur te zijn geweest, maar, daar zijn moeder een kleurlingvrouw van Hollandsch Guyana was, zou Matzeliger, leefde hij thans nog,

Gebr. P. H. CAMINADA

LANGE HOUTSTRAAT 3

HAAG - Telefoon 713

SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.

AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

STEMMEN

VERSCHEENEN: de VIERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN DEN POLITIEHOND, DEN AMBULANCE- EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot 24 April 1910 te Amsterdam. :: ::

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

4e Druk Maart 1913

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER

N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
DEN HAAG.

TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

DE WEKKER

WILHELMINAGALERIJ

TELEFOON 2245.

Zijde	Blouses in alle maten vanaf f 4.50
Cachemire	„ „ „ „ „ „ 4.50
Flanellen	„ „ „ „ „ „ 4.95
Flanellen Peignoirs	„ „ „ „ „ „ 7.50
Costumes en Mantelcostumes	in alle prijzen.

Schoenleesten naar maat.

— EENIG ADRES voor Nederland. —

„Het nut van individueele leesten wordt door iederen voetspecialiteit erkend en als onmisbaar aanbevolen”.

— Voor Indië speciale bewerking. —

G. J. VAN DEN BERG JR.

De Carpentierstraat 4 - DEN HAAG.

genomen dat hij dit gedaan heeft, wat nog te be- zien staat. Schomburgk overleed in 1865. Had hij Brown's ontdekking van de New River in 1871 beleefd, hij zou de eerste geweest zijn om deze rivier als de voortzetting van de Corantijn te be- schouwen, zooals Brown deed, na nauwkeurige opnemingen.

De heeren Kamerleden kunnen zich door de le- zing van het artikel „Mysterie” in het Kolo- niaal Weekblad van 12 Juni 1913 overtui- gen, waartoe een onvoorbereid debat over deze kwestie leidt.

Bij verschillende gelegenheden hebben wij in het Kolo- niaal Weekblad ernstig gewaarschuwd tegen de pogingen meer dan eens aangewend om de Koloniale Bibliotheek te Paramaribo onder het be- heer te brengen van de groep Suriname van het Algemeen Nederl. Verbond. Wij deden dat, omdat wij weten, dat dergelijke vereenigingen in onze kolonie een kwijnend bestaan leiden, om na korteren of langeren tijd te verdwijnen. In De West van 31 October lezen wij nu:

„Blijkens advertentie zullen de leden van het Al- gemeen Nederlandsch Verbond alhier de volgende week een voorstel hebben te behandelen tot ontbin- ding van de afdeling Suriname. Sic transit gloria mundi”.

Suriname van denzelfden datum, die heb- richt ook mededeelt, voegt daaraan toe: „Naar wij vernemen kan de groep hare uitgaven niet meer dekken. 't Zou bepaald jammer zijn, als de biblio- theek versnipperd werd, die 8000 boeken per jaar uitleent”.

Hier is sprake van de eigen bibliotheek van de groep; gelukkig niet van de kostbare Koloniale Bi- bliothek. Het is te hopen, dat het Koloniaal Be- stuur tot de overtuiging zal komen, zoo dat nog noodig is, dat deze boekrij steeds een gouverne- ments-instelling moet blijven, liefst beheerd door één persoon en niet door een commissie.

Nader lezen wij, dat op de algemeene vergade- ring van de groep Suriname van het Algem. Nederl. Verbond, 6 November te Paramaribo gehouden, is besloten het hoofdbestuur machtiging te vragen de groep te ontbinden.

Mocht eventueel d'e machtiging niet worden ver- kregen, dan zal het huidige bestuur aftreden.

In afwachting van de beslissing uit Nederland zal reeds einde November het groepskantoor worden ge- sloten en de boeken en meubelen worden verkocht.

Paramaribo krijgt een vierde bioscooptheater. Deze instellingen schijnen er wel levensvatbaarheid te hebben.

Bij Kon. besluit van 25 November is benoemd tot rechter-plaatsvervanger in de arrondissementen- rechtbank te Assen, mr. L. C. Beckeringh van Loenen, lid van het hof van justitie in de kolonie Suriname, thans met verlof en wonende te Assen.

Curaçao.

De Wekker schrijft: „Naar er bericht wordt, is het Nederlandsche stoomschip Ittersum alhier aangekomen, met het doel, om de eerste lading fosfaat van de „San- ta Barbara-mijn” in te nemen, nadat de werkzaam- heden in die mijn jarenlang waren gestaakt.

zich als „zwart” hebben laten beschrijven door de jongens, die aanvragen voor het burgerschap in- vullen en corrigeren aan het naturalisatiebureau te New-York.

Waarom de bladen in het schoenvak zoo zorg- vuldig de verzachtende uitdrukking „native” (in- boorlinge) gebruiken, wanneer, sprekende van die Surinaamsche vrouw van negerafstamming en haar „huwen” aan een blanken man in de dagen, dat de slavernij nog triomfeerde, terwijl in New Am- sterdam of in Albany dezelfde vrouw „negerin” ge- noemd zou worden — de reden daarvan is niet ver- te zoeken.

De zoon van deze vrouw deed iets, waartoe de zoon van een negerin niet in staat wordt geacht — hij legde den grondslag voor de welvaart van de schopensteden van Massachusetts.

De Hollandsche ingenieur moge al dan niet een „native” of niet-blanke vrouw van Paramaribo ge- huwd hebben, de man, wiens certificaat van over- lijden hem een mulat noemt, en waarop de ruimte voor de namen van zijn vader en moeder oninge- vuld bleef, werd in de hoofdstad van Hollandsch Guyana geboren in September 1852.

Hij ging al vroeg in de leer op een smederij en toen hij dicht bij de twintig was, zocht hij zijn weg naar Philadelphia. In deze stad bleef hij tot 1875, toen hij naar Lynn (Mass) vertrok. Hier stierf hij in Aug. 1889 aan de tering, aan anderen de vruchten van zijn arbeid latende.

Matzeler heeft zes jaren besteed aan het con- strueeren van de machine, welke den president van de United Shoemachinery Company een fortuin schiep. Met stukjes hout, oude sigarenkistjes, stuk- jes blik en koper, van de straat opgeraapt, ver- vaardigde hij drie modellen, waarvan het volgende telkens een verbetering van 't voorgaande was. Hij

De uitvoer dier meststof moge, in het belang en van de aandeelhouders en van de bevolking en de Koloniale Kas worden voortgezet!”

De herhaaldelijke storingen van den landkabel der Fransche kabelmaatschappij op het eiland San Do- mingo ten gevolge van revoluties op dit eiland zul- len eindelijk worden ondervangen, zooals men uit Curaçao meldt, door den zeekabel van Curaçao te verbinden met San Juan op Puerto Rico.

Uit de Amigoe nemen we de navolgende be- richten over:

„Onze zandzuiger staat weer voor de zooveelste maal op sterk water, terwijl de grijpbaggermachine van tijd tot tijd wat uitgaat om steenen en gruis, soms ook wat zand weg te ruimen.

Aan de weggebrachte specie ziet men duidelijk dat er aan den ingang onzer haven meer steen en rots zit dan zand. Men moet dit ook afleiden uit het weinige zand, dat de zuiger feitelijk heeft opgezo- gen.

De weg te ruimen specie is echter niet direct te behandelen met de baggermachine. Rots, hoezeer ook verweerd en zacht, moet toch in ieder geval eerst gebroken worden.

Dit doen de geniesoldaten door middel van dy- namiet. Zij leggen de mijnen op de rots en laten ze dan springen”.

„26 Oct. was voor onze haven een dag van glorie, een dag, die ons een lauww denkbeeld gaf van wat we van onze haven mogen verwachten, als een- maal het Panamakanaal voor 't wereldverkeer zal geopend zijn. Wat een drukte, wat een bedrijvig- heid! Reeds vroeg, bij 't krieken van den dag liet het Italiaansch stoomschip Siena zijn zware fluit hooren en een kwartier later lag het reeds rustig gemerd aan een der steigers. Tegen 8 uur kwam de Duitscher „Sachsenwald” aan van Colón en de Columbiaansche havens en omstreeks half tien viel het Amerikaansch stoomschip Merida binnen van Maracaibo. Gedurende den geheelen dag puffen motortjes en sleepers door onze haven”.

Uit het Voorloopig Verslag over de begroting der kolonie Curaçao stippen wij het navolgende aan:

Verschiedene leden spraken er hunne voldoening over uit, dat zich in de laatste tijden uit een oog- punt van welvaart gunstige verschijnselen op Cura- çao voordoen.

Dank zij die verschijnselen, waaronder de bloei der hoedenindustrie, de uitbreiding van den steenkolenhandel en het meerdere verkeer in de haven een eerste plaats innemen, heeft de droogte in het jaar 1912 de koopkracht der bevolking niet verminderd. De ontvangsten der kolonie hebben in 1912 de ra- ming niet onbelangrijk overtroffen. Voor Curaçao was het totaal f 58.329 tegenover eene raming van f 493.100.

Eenige leden zouden gaarne vernemen, op welke wijze gewaakt zal worden voor een behoorlijke be- steding der gelden, die aan de bijzondere scholen worden verstrekt. Ook vroeg men mededeelingen te mogen ontvangen aangaande het gehalte van het openbaar en het particulier onderwijs.

Men sprak den wensch uit te mogen weten, of het waar is, dat de aangeschafte zandzuiger niet voldoet, dat althans voor het verwijderen van de

was aan een vierde verbetering bezig toen de dood hem overviel en de uitvinding overgenomen en ge- exploiteerd werd door de zoeven genoemde Com- pany.

Matzeler's machine overtreft het vernuft van den bekwaamsten werkmans bij het leesten van schoenen. Terwijl de meestgeoeffende leester 't niet boven een productie van 60 paar per dag kan brengen, heeft de machine in de handen van een daarmede ver- trouwd man al 700 paren in 10 uren geleverd. „Deze machine”, zegt een vakblad, „heeft het pro- dukt verbeterd, de productiekosten verminderd, en ook de werktijden korter gemaakt, zij is een ze- gen voor den arbeider geweest, maar meer nog voor den verbruiker.

Het licht van Matzeler's leven heeft gelegen onder de korenmaat der duisternis, tot op het eind van Augustus j.l. een artikel in Munsey's Maga- zine hem als een „neger” deed kennen. De heer Henry E. Baker, assistent-expert in het bureau der patenten van Washington, die voor zichzelf sta- tistieken bijhoudt van uitvindingen, gedaan door menschen van zijn ras — het bureau der paten- ten houdt alleen van de nationaliteit aanteekening — nam de zaak ter hand en stelde de daadzaken vast, die den grondslag van dit artikel uitmaken.

De gekleurde Hollander liet zijne rechten op zijn uitvinding na aan de North Congregational Church in Lynn.

In 1904 ontving de kerk 10860 doll. (f 27140) van den verkoop van den resterenden voorraad en met het geld betaalde zij een hypotheek, welke meer dan 30 jaar oud was. Te midden van groote vreug- de en lofzangen werd de hypotheekacte verbrand, en een porret van Matzeler in de kerk tentoon- gesteld.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van Verzekering op het Leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te SOERABAJA.

BRENGT EEN BEZOEK AAN

„BOEATAN”

Magazijn van

Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag.

THEE VAN 3—6.

Vrij entree.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
VERHUUR.		p.m. of f 50.— p.j. at. „ „ -80.— „ „
PIANO'S van f 5.— VLEUGELS „ -8.—		STEMMEN. IL.
REPARATIE. RU		Instrumenten.
Afd. Gebruikte		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.
SPECIELE INRICHTING voor de		

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12—7 uur. Voor uitzending
wordt f 0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

MAGAZIJN INSULINDE
62 SPUISTRAAT. - Telefoon 3687. - DEN HAAG.
Beslist goedkoopst en soliedst adres voor Dames-,
Heeren- en Kinder-Ondergoederen. — Onze prijzen
zijn ver beneden elke concurrentie. — — — —
SPECIAAL INGERICHT voor Indische Families.

De Sigaren Ex- en Import-Maatschappij
v/h. L. LANGE,
LANGE VOORHOUT 86, 's-GRAVENHAGE,
vestigt de aandacht op hare speciale verpakkingen
voor INDIË, voor de aanstaande KERSTMIS.
Prima Hollandsche en Bremer Sigaren.
Havana Import en Sigaretten.
Bij minstens 100 stuks franco door geheel Nederland.

rotsstukken de behoefte wordt gevoeld aan een ander werktuig. Men vroeg, of het juist is, dat men een „grab-dredger“ aan wilde schaffen. Men had vernomen, dat de kosten der havenwerken belangrijk te laag geraamd waren. Men vroeg, of de havenvoorzieningen voldoende zullen zijn in verband met de aanstaande opening van het Panamakanaal. Welke verwachtingen koestert de Minister ten aanzien van den invloed, dien die openstelling op het havenverkeer te Curaçao hebben zal?

Gevraagd werd, of de veiligheid op het eiland wel is, zooals men mag verlangen, zulks naar aanleiding van den moord op den administrateur van het struisvogelpark. Men vroeg, of het onderzoek naar den dader van dit misdrijf iets had opgeleverd.

Eenige leden meenden, dat het garnizoen kan worden gemist. Zij zouden hiermede gepaard willen doen gaan eene verbetering van de politie, o. a. door kazernering.

Eenige leden verklaarden, dat zij den maatregel om het stationschip terug te roepen en niet meer te vervangen, zeer zouden afkeuren.

Verder werd gevraagd, of niet behoefte werd gevoeld aan een landbouwlaboratorium tot bestrijding van cultuurplagen en of de aanleg van dammen reden tot tevredenheid geven. Nadere inlichtingen werden gevraagd, of de fosphaatmijn Santa Barbara reeds in exploitatie is genomen.

De aandacht werd gevestigd op de vertraging der telegrammen door de ongeregelde toestanden op San Domingo.

Men vroeg, wat men met de Prinses Juliana doen zoude, nu dit schip niet door Suriname wordt overgenomen en weder ter beschikking komt voor Curaçao. Wat zal men daar er mede doen, nu het voor de Caraïbische zee onbruikbaar is gebleken? Men drong er op aan, dat bij het bestellen van nieuwe schepen voortaan den bouwmeester meer vrijheid zou gelaten worden. Eenige leden meenden, dat met een zeilschip niet kon worden volstaan.

Gevraagd werd, hoe het staat met de diplomatieke betrekkingen met Venezuela. Handelsverdragen met Columbia en Panama werden ter sprake gebracht, alsmede het instellen van gemeenteraden op alle eilanden door de bewoners gekozen. Op Bonaire wilde men een model-zoutpan, in tegenstelling van de primitieve wijze van zoutwinning, door het Gouvernement doen inrichten. Men zoude gaarne een opgaaf ontvangen van de subsidiën, sinds 1867 aan de kolonie verstrekt.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Volksbibliotheken. In de Pembrisa Betawi werd geklaagd, dat uit de volksbibliotheken, die door het Gouvern. werden opgericht, zoo weinig boeken werden ter lezing gevraagd. De meeste boeken worden door de Inl. onderwijzers gelezen. Aanvragen van Inl. ambtenaren komen zelden voor, die van kampong- en desahooden en van den kleinen man in het geheel niet. De betrokken ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur worden beschuldigd dat zij zich weinig of niets van deze zaak aantrekken en er niet de noodige bekendheid aan geven. Neen, dat is niet waar, schrijft een ander in hetzelfde blad. Wat is eigenlijk de kwestie? Dat de Inl. ambtenaren niet veel lust gevoelen in romanetjes of allerlei kinderlijke verhalen te lezen, is wel te begrijpen. Zij zijn overstelpt met schrijf-, ambulante en ander werk; zij hebben geen tijd. En dan moet ge in aanmerking nemen, zoo gaat de schrijver voort, dat de meeste Inlandsche ambtenaren tegenwoordig een zekere opleiding gehad hebben, goed op de hoogte zijn van de Nederl. taal en daarom geen behoefte gevoelen om de boeken uit de volksbibliotheek te lezen, die meer voor eerst-beginnenden en minder ontwikkelde geschikt zijn. Hun taak is het ook niet alleen om aan het bestaan en het doel der volksbibliotheken de meeste publiciteit te geven. Zij doen het trouwens wel degelijk als het te pas komt. Maar het zijn voornamelijk de bibliothecarissen of andere ambtenaren, die over deze boekeringen gesteld zijn, die het moeten doen en het ook werkelijk doen. In de dagbladen wordt voortdurend daarop de aandacht gevestigd. Men kan werkelijk niet zeggen, dat het volk daarvan onkundig wordt gehouden. De Inlander alhier (Batavia), kan heel goed zelf naar de Bibliotheek gaan, heeft de hulp van de Inl. ambtendren niet noodig om hem daar heen te brengen. De bewering, dat alleen de schoolmeesters gebruik maken van de volksbibliotheken, berust stellig op een vergissing. Van de loeraks en de kampongbewoners kan dit evenzeer gezegd worden. In West-Java bestaat deze instelling eerst sedert een jaar. En volgens de rapporten van de bibliothecarissen gaat het goed, gaat het vooruit. Elke maand worden per bibliotheek gemiddeld in vier keeren een honderdtal boeken uitgeleend; dus gemiddeld per keer aan 25 personen. Helaas is de voorraad boeken nog niet groot. De commissie voor de volkslectuur mag er wel voor zorgen meerdere boeken voor de bibliotheken aan te schaffen. Wel hebben wij vernomen, dat de noodige boeken reeds in druk verschenen zijn, maar de toezending naar de bibliotheken heeft nog niet plaats gehad. Uit de rapporten blijkt verder, dat niet alleen de schoolmeesters en leerlingen, maar ook de kleine man van de bibliotheek gebruik maken. Op andere plaatsen zijn in de laatste 2 à 3 maanden ook bibliotheken opgericht: op hoofd- en binnenplaatsen,

ook in garnizoenen voor de militairen. En het verheugt ons te kunnen mededeelen dat allerwegen daarvan veelvuldig gebruik wordt gemaakt. Bij de oprichting kreeg elke bibliotheek 500 bons. Op verscheidene plaatsen moet dit aantal reeds gesuppleerd worden. De boeken komen meer en meer in trek. Volgens den administrateur van 's Lands Depôt van Leermiddelen worden duizenden boeken zoo gedrukt en zoo verkocht. Dan worden zij nog eens gedrukt en nog eens verkocht. De Commissie voor de volkslectuur ontving herhaalde malen bestellingen voor Solo en Djokdja van boekwerken uit 's Lands Depôt voornoemd. En die aanvragen zijn niet alleen van geletterden, maar ook van personen, die nog nooit ter schole gingen. Waarom nemen die aanvragen meer en meer toe om boekwerken voor de Volkslectuur te koopen? O. i., omdat deze boeken in de eerste plaats goed en goedkoop zijn. De meeste boekjes kosten slechts 5 à 6 centen; de duurste f 1.50, maar dan zijn 't ook boeken van meer dan 400 bladzijden. Met weinig geld kan men dus veel goeds te lezen krijgen. Men kan dezelfde boeken ook in andere winkels krijgen, maar dan kosten ze 4, 5 soms 10 maal zooveel. Men doet 't beste, inlichtingen te vragen aan de Commissie voor de Volkslectuur of aan de bibliothecarissen. Vele verenigingen hebben nu ook gevraagd hunne bibliotheken te mogen doen aanvullen met boeken van de Volkslectuur, wat door het Gouvernement is toegestaan, zelfs kosteloos. Men kan dus niet zeggen, dat de instelling der Volksbibliotheken niet vooruitgaat. Integendeel, zij gaat vooruit en zal meer en meer vooruitgaan. De 20e eeuw is ook voor den Inlander een tijdperk van vooruitgang. Deze vooruitgang moet nu niet vergeleken worden bij die van de Westersche volken; want wij, Javanen, zijn pas ontwaakt en zijn bezig nog eerst goed wakker te worden.

Pandhuisdienst. De pandhuizen moeten van 's ochtends 7 tot 's middags 3 uur geopend zijn. Toch kunnen de personen in Madioen, die na tweeën komen om goederen te beleenen, daar niet meer terecht. Zij krijgen een koopja en moeten onverrichter zake terugkeeren. 't Heet dan, dat het personeel om 2 uur de boeken moet afsluiten en de goederen opbergen. Is dat wel in den haak? vraagt de Pewarta Soerabaja, die tevens mededeelt, dat de gouvern. pandhuisdienst in dit jaar in Djokjakarta en het volgende jaar in Soerakarta wordt ingevoerd. Op laatstgenoemde plaats zullen 11 pandhuizen opengesteld worden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Chineseesche Republiek had tot voor korten tijd — alzo de Ho Po — nog geen definitieven President. Zijne Excellentie Yuan Shi Kaij was het maar tijdelijk. En daarbij werd zij nog niet eens als zoodanig door de Mogendheden erkend; wat voor China en zijne bewoners nu juist niet aangenaam was. Ook door de binnenlandsche onlusten werd het aanzien van den Chineseeschen staat niet verhoogd. Maar nu is het bericht officieel tot ons gekomen, dat Z. E. Yuan Shi Kaij definitief tot President benoemd is, en dat Lee Goan Hong door het Parlement met meerderheid van stemmen tot vice-president is verkozen. En tegelijk kwam daarmede de tijding, dat Japan, Engeland, Rusland, Oostenrijk, Portugal, Nederland, Spanje, Duitschland, Italië, Frankrijk, Zweden, Denemarken en België, China als republiek erkend hebben, terwijl de Europeesche bladen hunne ingenomenheid betuigd hebben, dat met de benoeming van Z. E. Yuan Shi Kaij tot President, het bestuur in zijne handen is gelegd. Dit zoo zijnde, moeten wij, Chinesezen, in Indië ons daarin ook verheugen, dat voor het oogenblik althans de Regering in geen beter handen berusten kan dan bij genoemden President, wijl geen geschikter persoon te vinden is. De Chinesezen in hun vaderland juichen met groote vreugde, koesteren de beste verwachtingen van zijn kunde en geschiktheid voor het bestuur. Wij willen hierin niet achterblijven, en sluiten ons aan bij al die wenschen en verwachtingen, als blijkt tevens van onze gehechtheid en in zooverre, dat ook wij willen deelnemen in de moeilijkheden, waarin het Chineseesche Rijk op dit oogenblik verkeert. Alle fondsen, die tot nu toe tot stand gekomen zijn, zooals de Kok Bin Koan, de Tiong Hoa Bin Kok, Bin Kok Ps^t, Le Kong Tje enz., moeten dienstbaar gemaakt worden, hulp te verleen aan het moederland, waar die soms gevraagd mocht worden. Chinesezen, bedenkt, dat het met uw welzijn en uwe nationaliteit alleen dan goed zal gaan, als het bestuur in China op hechte grondslagen berust. Daarom moeten ook wij helpen, als dit land in geldnood verkeert. Den 10en Oktober j.l. werd de nieuwe verkiezing reeds luisterrijk gevierd. — De redactie van dit blad teekent hierop aan, dat zij spoedig hoopt te kunnen zien, dat China ook door de Chinesezen in Indië geholpen is geworden. — Toch is er te Batavia — alzo de Perniagan — een vereniging, die, vreemd genoeg, niet-tegenstaande deze gebeurtenis allerwegen met vreugde begroet is geworden, roet in het eten heeft geworpen. Zij heeft nl. een telegram afgezonden aan de National Assembly te Peking om te betuigen dat de Chinesezen te Batavia niet ingenomen zijn met de definitieve benoeming van Z. E. Yuan Shi Kaij tot president van de Chineseesche Republiek. Zou deze vereniging nu ook maar niet aan alle Europeesche

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

Uwe aandacht wordt gevestigd op onze afdeling

Bedartikelen.

Wollen- en Donsdekens

Practische St. Nicolaasgeschenken.

Kindermeubelen.

N. V. ELECTRICHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO“

:: DEN HAAG. ::

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

VACANT

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE

BANKZAKEN.

SAFE - INRICHTING.

Staten, die de Republiek erkend hebben, dezelfde mededeeling doen? vraagt het blad. 't Zijn me echte harde koppen (kepala batoe), die verdeeldheid willen veroorzaken. Volgens een bericht van de Handelsvereniging te Batavia en in de Sin Po overgenomen, zou op 27 September de herdenking van den geboortedag van Nabi Khong Hoe Tjoe gevierd worden, volgens de Chineesche jaartelling van Im Lik 27 Pik Gwik 2464 en dan zouden alle banken gesloten worden, behalve de Javasche Bank en de Europeesche tokos, waaruit blijkt, dat Batavia de oude telling volgt. Semarang en Soerabaja daarentegen de telling, die aangegeven is sedert de revolutie in China. De Bintang Soerabaja ziet ook liever, dat Semarang en Soerabaja medegaan met Batavia.

Klachten. Volgens de Perniagan heeft te Paseroean ter gelegenheid van de viering van het eenjarig bestaan van de Chineesche Republiek, de commissaris van politie aldaar verschillende Chineesche vlaggen van de woningen der Chineezers afgerukt en op de straat gesmeten en daarbij een zeer oneerbiedige taal gebruykt. De Chineezers te Paseroean, die daarover alles behalve resticht zijn, hebben zich gewend tot den Chineeschen gezant te 's-Gravenhage, den heer Wei Chin Tso, en tot den Consul-generaal te Batavia, den heer Sic Yu Tchu. Kwam die commissaris van politie soms van een lui, waar de „vierkante pot“ (sic) duchtig werd aangesproken, vraagt het blad, of zijn zijne hersens soms zóó in de war, dat zijne opneming te Tjikeumeuh (het krankzinnigengesticht te Buitenzorg) noodig is?

De Chineezers doen hier en daar raar, bevorderen niet de eensgezindheid, zegt de Perniagan. Soemedang maakt in dit opzicht wel een uitzondering. Daar zijn niet vele Chineezers woonachtig; zij hebben er geene vereeniging en geen songsoe (begravenisfonds), zooals op andere plaatsen opgericht. En toch, als daar een Chinees komt te overlijden, hij zij welgesteld of arm of minvermogen (welgesteld in den zin van Soemedangsche welgesteldheid; rijke Chineezers worden er niet aangetroffen, groot-handel wordt er niet gedreven) — dan wordt er geen onderscheid gemaakt en de andere Chineezers komen van zelf in het sterfhuys om de begravenis te regelen, de kosten, waar noodig, te dragen. Alles geschiedt daar vrijwillig. De offervaardigheid is er groot. Het dateert niet van den laatsten tijd, maar reeds van heel vroeger. De wijkmeester geeft een goed voorbeeld door voor de Chineezers in zijn resort goede regelingen te treffen. — In Tjandjoer daarentegen, ook een kleine plaats in de Preanger, gaat het anders toe. Daar is kort geleden een vereeniging opgericht, de „Hiang Gee Hwee“, die, in stede van het vereenigingsleven te bevorderen, bezig is de zaken in de war te brengen. Zij bestaat reeds uit meer dan 400 leden en heeft ook een begravenisfonds gevormd. Tevoren had men te Tjandjoer een soort van sportvereeniging, „de Witte Draak“ geheeten, die veel heeft bijgedragen tot bevordering van de eensgezindheid en het gezellig verkeer onder de Chineezers van de plaats, de schoolbelangen van de Tiong Hoa Hwe Kan behartigd, en om aan de noodige contacten te komen opera derma (liefdadigheidsvoorstellingen) gegeven. Toen was alles, rijk en arm, eensgezind. Maar nu de H. G. H. is opgericht, is de D. W. D. opgedoekt; zij werd daartoe gedwongen, omdat.....? Ja, toen was 't uit met de eensgezindheid. Ook was 't niet goed ingezien om den President van D. W. D. tevens te maken president van de H. G. H. Het heeft den Chineezers van Tjandjoer veel leed gedaan, het opheffen van D. W. D. 't Was niet noodig. Maar het bestuur van D. W. D. trok zich de zaak niet meer aan. De toevertrouwde belangen werden verwaarloosd. En nu is er verdeeldheid gekomen en zijn de Chineezers in Tjandjoer niet tevreden over den gang van zaken. H. G. H. is er maar op uit om aan geld te komen, op welke wijze dan ook, en wat 't ergste is, zij gaat nu met de S. I. coquetteeren. Den 21en September vierde H. G. H. haar éénjarig bestaan met een feest, waarbij de muziek en ook de gambang gehoord werd (een inlandsch instrument, bestaande uit een soort van trog, waarop houten plankjes als toetsen liggen). Dit laatste stellig ten gerieve van de S. I., want het bestuur van deze vereeniging was ook uitgenoodigd. Op het feest werd door den 2en Secretaris van de H. G. H. een toast gedronken op de eensgezindheid en de samenwerking van de beide vereenigingen S. I. en H. G. H. Hij bracht namens H. G. H. den dank aan het bestuur van de S. I., dat het op dit feest had willen komen. Wij, leden van de H. G. H., zoo zelden hij, zijn er erg blijde mede en hopen, dat wij steeds eensgezind mogen blijven. De leden van de H. G. H. applausseerden. De noodige petasans (vuurwerk) werden afgestoken, om er kracht bij te zetten. En het bestuur van de S. I. antwoordde en zeide ook dank voor de invitatie, voor de goede voornemens en goede bedoelingen en hoopte ook, dat die samenwerking, berustende op broederlijke eensgezindheid, hecht en van langen duur mocht zijn. De zegen van Allah, den Toehan jang maha kowasa, werd afgesmeekt. Mijn hart kromp in een van pijn — alzo de berichtgever; en hij vroeg zich af, waarom hij op dit feest had moeten komen om dergelijke taal aan te hooren, waarvoor hij zich schaamde.

Van Vreemde Koloniën.

De ontvluchtingen uit Guyana.

Te vaak hooren wij van de pogingen, met min of meer goeden uitslag, tot ontvluchting uit 't Fr. ballingland naar Suriname, om geen belangstelling te mogen aannemen voor de volgende cijfers, die le Journal officieel geeft. De minister van koloniën gaf 't aantal strafbannelingen in Guyana in 1910 op als 4398, in 1911 4271, in 1912 4227. Daar de criminaliteit in Fr. juist algemeen bijzondere aandacht getrokken heeft, ligt in de vermindering der verbannen iets opvallends. Voor een deel vindt het zijn verklaring in het toenemend aantal der ontvluchtingen, dat in 1910 596 en in 1912 704 was. Bij minder gestraften meer ontvluchtingen; men zou zoo zeggen, dat het toezicht er niet strenger op schijnt te worden. Daar Suriname van deze vluchtelingen nog al eens last ondervindt en zij zeker niet behooren tot de vreemdelingen, die wij er gaarne zien komen om in den nood aan arbeiders te voorzien, mogen die toestanden de aandacht onzer regeering wel hebben, te meer nu er weer sprake is van een ophefing van de militaire post nabij de scheidingsrivier.

De plaats van Zuid-Afrika in het Britsche rijk.

Generaal Botha werkt veel met redevoeringen, hij heeft nu op het Nationaal Congres een speech ten beste gegeven over de verhouding van Zuid-Afrika in het Britsche rijk, die zeker verdient naverteld te worden.

Wat beteekent imperialisme? aldus de generaal. Volgens den een dit, volgens den ander dat, en een derde geeft er weer een andere opvatting over. Maar 't is wel mogelijk de stelling van Zuid-Afrika juist aan te geven. In overeenstemming met de landswet worden de leden der regeering Ministers van Zijne Majesteit genoemd, en toch vormen zij de regeering van Zuid-Afrika. Hun land is een deel van het Britsche Rijk. De deelen kunnen niet wegloopen, dit waarborgt hun Grondwet; en toch zijn zij zoo vrij, alsof zij een eigen staal waren, en zij nemen de stelling in — zooals Botha in Engeland ook heeft verklaard — dat zij geen ondergeschikte staat zijn, maar een deel van 't Britsche rijk, op voet van gelijkheid. Zij zijn een zusterstaat van Engeland. Volgens deze opvatting is hun eerste plicht, in 't belang van de Unie, in vriendschappelijke relatie te zijn met het Br. Rijk, zonder enig, zelfs het kleinste beginsel prijs te geven van hetgeen in Z.-Afrika's belang wordt voorgestaan. Het land moet steunen op eigen beginselen en eigen kracht, maar dit beteekent volstrekt niet, dat het vijandig moet staan tegenover het Br. Rijk of dat de verhouding gespannen moet wezen.

Tunis.

De Resident-Gener. van Tunis heeft de jaarlijksche zitting van den Raad geopend met een rede, waaraan wij een woord meenen te moeten wijden. Het budget zelf geeft geen nieuws. Tunis heeft 't voorrecht van budgetten met overschotten. Het heeft hiervan zelfs 63 miljoen fr. aan Frankrijk afgedragen voor de werken vdn Bizerte*). Maar opvallend is de verandering in de laatste jaren in den geestes-toestand gekomen.

Sedert eeuwen heerschten in Tunis onwetendheid, ledigheid, ellende. In een onverschillige onbeweegelijkheid vegeteerde de bevolking voort, zonder ontwikkeling, zonder hervorming. Sedert de komst der eerste Fransche kolonisten is een verbetering gekomen, zij 't aanvankelijk nauw merkbaar. Voorbeeld, raad, invloed werkten eerst heel langzaam in, waar iets gewonnen werd deden deze factoren zich met geestkracht gelden. Zoo werd de bevolking in beweging gebracht. In de laatste jaren is de aldus verkregen beweging geordend en georganiseerd geworden, de regeering moedigde dit aan. Het resultaat is zóó ingrijpend, dat 't oude Tunis in het nieuwe niet meer te herkennen is.

Een groot aandeel in deze geestesomwenteling komt toe aan den heer Charly, die 't onderwijs onder zijn leiding kreeg. Dit wijkt af van 't lager onderwijs in Frankrijk, 't is op beroep en arbeid gericht. Scholen werden ver over 't land geopend en waren dadelijk bevolkt. De moeilijkheid was en is om geschikte onderwijskrachten te vinden.

De economische hervorming leerde, in verband met 't onderwijs, allerlei nuttigs aan de grooteren: Solidariteit, voorziening, onderlinge hulp en steun. Vereenigingen op deze grondslagen namen in de laatste drie à vier jaren zoodanige vlucht, dat het kapitaal der bijzondere kassen van 12 op 25 miljoen fr. is gebracht. Dat klinkt anders dan de verhalen der stammen, die, om zich 't noodige zaai-zaad te bezorgen, alles, tot de juweelen der vrouwen, aan joden verpandden tegen 30 en 40 percent, verhalen, die vroeger na elk slecht jaar gehoord werden.

De verbeterde toestand plant zich over geheel Tunis voort. Door beplanting van den grond worden de nomaden in het Zuiden tot vaste bewoners gemaakt, en de locomotieven fluiten tot onder de palmen der oases van Tozeur.

Tunis is uit den dood opgestaan.

*) Fr. Haven op de N. kust van Afrika.

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER.

Tel. interc. 2443.

Specialiteit TAFELZILVER
zuiver wit en hard onder-metaal, extra zwaar verzilverd.

Garantiemerk: SCHARENBERG.

Tafel-Lepels of-Vorken p. doz. f 15.00	Groentelepels . . . p. stuk f 3.50
Dessert idem - 12.50	Tafelmessen doz. - 17.50
Soeplepels , stuk - 6.00	Dessertmessen - 14.50
Sauslepels , - 3.00	Theelepels - 6.00

Voor Indië speciaal bewerkte eikenhouten cassetten.

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

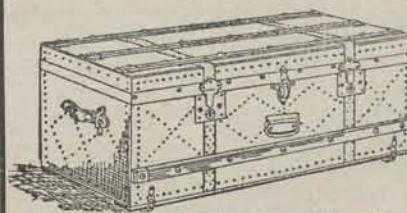
DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, met bak f 9.—. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. br., 40 cM. hoog m. bak f 9.50.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en voordeel van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

LUXEBROOD-FABRIEK

PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

ENGELSCHES CAKES,
Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Prima en gewoon KRENTENBROOD.

J. P. KOSTER

-o- ANTIEKE EN MODERNE WOONRICHTING -o-

BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ

V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

VACANT

DeHollandscheNijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE

Dames- en Kinderondergoederen

KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

Duitsche Katholieke missie-bijdragen.

Konden wij in 't vorige Nr. de verdeling opnemen der sommen, die de protestantsche zendeling-genootschappen krijgen, dank zij de daarvoor verzamelde gelden bij 't Keizersjubileum, wij geven nu dergelijke cijfers der sommen, die, volgens 's*Keizers aanwijzing, de R.-Kath. missiën ten goede zullen komen, tot een totaal bedrag van bijna 1½ miljoen Mark.

Gaven voor aangewezen bijzonder doel geschenken 10386 M.; Bagamojo 107800 M.; Kilimandscharo 82400 M.; Daressalam 114100 M.; Süd Njansa 69800 M.; Kiwu 78600 M.; Unyajembe 58300 M.; Tanganjika 82400 M. De voorgaande alle in Oost-Afrika. Togo 105300 M.; Kameroen 110300 M.; Neu Kameroen 50800 M.; Windhoek 78600 M.; Grosz Namaland 35500 M.; Schantoeng in Kiautschow 40600 M.; Neupommern 101500 M.; Marschalleilanden 31700 M.; Samowa 76100 M.; Salomons-eil. 31700 M.; Karolinen m. onderh. 57100 M.; Kaiser Wilhelm 97200 M. Aan eenige kleine sommen zijn nog andere bestemmingen gegeven.

De ontwikkelingsvoorwaarden van Angola.

Norton de Mattos, gouverneur-generaal van Angola, heeft zijn oordeel bekend gemaakt over de kapitalen, die in den eersten tijd noodig zullen zijn om de kolonie tot ontwikkeling te brengen. De sommen zullen de Port. regeering wel niet aange-naam stemmen. Voor telegraafaanleg en personeel ruim 1.5 miljoen gulden; draadl. telegr. 1 mil. g.; wegaanleg 8 mil. g.; spoorwegen 19 mil. g.; bevaarbaar maken rivieren 2.7 mil. g.; havenwerken 6 mil. g.; transportdienst 3.25 mil. g.; verplegings- en geneesk. dienst (bestrijding slaapziekte) 4 mil. g.; scholen 1.5 mil. g.; landbouw en veeteelt 7 mil. g. Totaal rond 55 miljoen gulden, over tien jaren te verdeelen en door een leening te dekken. Hij meent, dat de ontvangsten van Angola door de te treffen maatregelen in de eerste vijf jaren zullen stijgen van 167000 g. tot 1260000 g., in de dan volgende vijf jaren tot 3420000 g., waardoor aan de verplichtingen ten opzichte der kolonie en der leening kan worden voldaan.

Deze gegevens zijn ontleend aan een rapport van den Duitschen consul Singelmann.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

Tropisch Nederland.

Afl. 11 van Tropisch Nederland bevat eene beschouwing door K., getiteld: Nederland en de Javaansche monumenten. Schrijver wijst op de loffelijke pogingen van Raffles om de studie der Hindoe-monumenten op Java ter hand te nemen, waarvan de resultaten zijn vastgelegd in zijn „History of Java”. Hij wijst verder op de tekortkomingen der Indische Regeering, die geruimen tijd zoo goed als niets verrichtte in dit opzicht, doch in den laatsten tijd gelukkig van koers is veranderd, getuige de oprichting van een speciaal Oudheidkundigen Dienst. Waarmede eindelijk het principe „regelrechte verantwoordelijkheid van de regeering voor hare monumenten” heeft gezegevierd.

Verder brengt dit Nr. een uitgebreid verslag eener lezing van den heer D. van Hinloopen Labberton over „Associatie van Oost en West” en onder meer eenige fragmenten uit het geschrift „Opmerkingen van den Chinees Ong Hoe Hoe gedurende zijn verblijf in den Indischen Archipel”, dat door den heer Reijnvaan uit het Chineesch vertaald verscheen in jaargang 1852 van het Tijdschr. voor Ned.-Indië.

Eigen Haard.

No. 48 van Eigen Haard bevat het eerste gedeelte eener geïllustreerde beschrijving van „Paramaribo (hoofdstad van Suriname), door Kwamina”, waarvan later een overzicht zal worden gegeven.

Paramaribo beteekent, zegt schr., volgens sommigen „verblijfplaats van Param aan de rivier”, zoo genoemd naar een der Engelsche gouverneurs Parham, die met de Indianen op goeden voet stond. Volgens anderen beteekent het woord Parama — bloemenland, Ribo — rivier, dus bloemenland aan de rivier.

Kan niemand onzer lezers den schrijver te hulp komen in zijn pogingen om Paramaribo „thuis te brengen”?

Mooi Indië.

De Uitg. Mij. Elsevier heeft een album doen verschijnen, dat een herinnering is aan het verblijf des schilders Fred. J. Du Chattel in Indië. Het bevat de afbeeldingen in kleuren van twaalf aquarellen. Gegaan om zijn kinderen te bezoeken, is de schilder twee jaar in Indië gebleven en heeft er gewerkt. Een vijftigtal aquarellen heeft hij meegebracht en bij den oud-gouverneur-generaal Van Heutsz en vele anderen belangstelling gevonden.

De reproducties, in passe-partout gezet, zullen o.a. bij oud-gasten wel belangstelling vinden.

(N. R. Ct.)

De Indiër.

Inhoud van No. 6 van het weekblad De Indiër: Indië's toekomst in Nederland's parlement, door F. B. — Speekt de waarheid en schiet goed (slot), door D. D. (Deze beschouwingen van den heer Douwes Dekker verdienen aandacht. Sprekende van de verbanning van een „Europo-Aziaat” en twee Javanen (bl. 91) oordeelt de heer D. D., dat deze

gebeurtenis niet zal nalaten invloed uit te oefenen op het javaansche denken. „Wij kunnen onze dalangs opdragen, gelijk reeds gebeurt, om deze gebeurtenissen te bewaren voor de tijdgenooten en te verlevendigen in het zoo geliefde beeldenspel”.

Van den overigen inhoud zij nog genoemd: Het verloren gezag der eigen Hoofden (zaak-Gonggriep). — Ook dat nog. (Handelt over alcoholgebruik door Inlanders). — De Regeering steunt de S. I. — Uit Oosten en Westen. — Met verlof. — Uit de Pers.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 28 voor zoover deze op Indië betrekking heeft: Vroegere Indische zeden (vervolg), door Gabriël. — De nieuwe hoofdinspecteur der S.S. (M. H. Damme), door M. van Geuns (met portret). — De brigade marschoefening in Midden-Java (met afb.). — De fancy-fair te Semarang ten bate van de Koloniale Tentoonstelling „De Vrouw.” (met ill.). — Indische penkrassen, door Ofoei.

Koloniaal Museum te Haarlem.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam verscheen als Bulletin No. 52 het jaarverslag van het Koloniaal Museum te Haarlem over het jaar 1912, waarvan wij in dank een exemplaar ontvingen.

Evenals altijd bevat dit verslag tal van interessante mededeelingen, in het bijzonder wat betreft het hoofdstuk „Inlichtingen, correspondentie, enz.”

Voorts zijn er, onder meer, in opgenomen de navolgende, in den loop van 1912, gehouden voordrachten: J. Sibinga Mulder, de invoering der kinacultuur in Azië; Dr. A. W. Nanninga, de thee-cultuur op Java; H. C. Prinsen Geerligts, de veredeling van cultuurgewassen in Ned.-Indië; A. d'Angremont, Landbouw in Suriname; T. van Erp, de restauratie van den Borobodoer en J. Sibinga Mulder, Burma en zijne bewoners.

Bijlage F geeft een overzicht van de periodieken der Bibliotheek van het Koloniaal Museum (thans opgelost in het Koloniaal Instituut).

Het verslag is geïllustreerd en geeft de portretten van de drie opvolgende directeuren: F. W. van Eeden, Dr. M. Greshoff en Dr. J. Dekker.

Tijdschrift Binnenl. Bestuur.

De October-aflevering opent met een korte levensbeschrijving van den heer W. K. F. Hekmeijer, in leven assistent-resident van Banjoewangi.

Daarop volgt het begin van een uitvoerig opstel (met kaart) van den heer Jasper over „Het eiland Bali en zijn bewoners. Overzichtelijke bijdrage tot de kennis van land en volk”. (I. Geschiedkundig overzicht. II. Aardrijkskundig overzicht. III. Bestuur en administratieve indeeling. IV. Godsdienst).

De heer A. E. Samson schrijft een en ander over de bevolkingsrubber-cultuur in de afdeling Moeara Boenjo van de residentie Djambi.

Een onderwerp, dat altijd actueel blijft, behandelt Mr. J. W. Ramaer, nl. over den grondverhuur door suikerfabrieken; Mr. J. C. Kielstra geeft een naschrift.

De rubriek korte mededeelingen bevat: De Permalims, door R. — De postspaarbank in 1912, door C. L. — De gouvernementsautomobiellendienst in Palembang en Benkoelen, door C. L. — Olifanten in Atjeh, door C. L.

De Borobudur.

Van de hand van Dr. N. J. Krom, voorzitter der Oudheidkundige Commissie, verscheen eenige maanden geleden ter Landsdrukkerij te Batavia een geïllustreerde „Korte gids voor den Boro-budur”.

De deskundige schrijver zegt, dat zijn werkje niet ten doel heeft de meer uitgebreide gidsen onnoodig te maken, (waarmede hij zeker in de eerste plaats bedoelt de beschrijving van dit merkwaardige monument door Dr. Groneman), doch het samenstelde voor die personen, welke, hoewel den tijd of de lust tot kennismaking van meer in bijzonderheden afdalende boeken missend, niettemin over eenige betrouwbare gegevens bij de bezichtiging van het monument wenschen te beschikken.

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-I.

Van de door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië uitgegeven „Bijdragen” verscheen afl. 1 van deel 69. Door de groote verscheidenheid van den inhoud moet worden volstaan met een bloote vermelding der titels.

Nadere mededeelingen over den opstand van Saparoea in 1817, door P. H. van der Kemp.

(Determineren van Bodhisatwa's, door E. F. Jochim. — Mahasthamaprapta, door Prof. Dr. J. S. Speijer.

— Zang LXXV tot LXXXIII van den Nagarakratagama, door Prof. Dr. H. Kern. — Een apologie voor de dooden. Bijdrage tot de kennis van het Galilaeische volk door M. J. van Baarda. — De legende van Mansren Mangoendi, door P. J. F. v. Hasselt. — Eenige opmerkingen naar aanleiding der verhandeling van den heer P. H. van der Kemp, getiteld: „de zilveren Java-ropijen van de jaren 1816—1817, naar archiefstukken”, door J. P. Moquette. — Een Balineesche kalender, door W. O. J. Nieuwenkamp (met 2 platen en 1 tekstafbeelding).

— Een curieus Duitsch boekje over onze Oost uit 1646, door G. P. Rouffaer. — De tijdrekening bij de Landak-Dajaks in de Westerafdeling van Borneo, door M. C. Schadée (met 4 afbeeldingen).

Decentralisatieverslag.

De Java-Bode schrijft:

Verschenen is het Decentralisatieverslag over 1912-

Brackel & Broermann

DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht

▼ ▲ ▼

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

▼ ▲ ▼

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

VACANT

HUPFELD's FILIAAL

DIRECTIE:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL

IS GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE

AMSTERDAM

Kneuterdijk/Heulstraat,

Stadhouderskade, 19,

Tel. No. 27.

Tel. No. 4698.

VACANT

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe”

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86

Tel. 4263 Haag

13. Dit verslag sluit zich in alle opzichten zoo nauw mogelijk bij zijn voorganger aan.

Ter inleiding daarvan werd o.m. geschreven: „Bij de samenstelling van dit verslag heeft overigens de gedachte voorgezet, dat daaruit ook zij, die niet dagelijks met „de decentralisatie” in aanraking komen, zich een denkbeeld moeten kunnen vormen van haar opzet, terwijl verder, waar men daarvan eenig nut wende te mogen verwachten, ook de voorschriften die de details beheersden, zooveel mogelijk zijn overgenomen of althans aangehaald. Men is zodoende op sommige punten meer in bijzonderheden getreden dan menigeen noodzakelijk zal voorkomen, maar meent, dat de overzichtelijkheid der decentralisatie-wetgeving er eenigszins bij heeft gewonnen”.

Datzelfde beginsel heeft weer voorgezet bij de samenstelling van het voorliggend verslag. De verslagen omtrent de verrichtingen der Raden zijn ook thans geheel of in hoofdzaak ontleend aan de van de voorzitters dier colleges ontvangen bijdragen. Naar het verkrijgen van zooveel mogelijk éénheid in den opzet daarvan is met ernst gestreefd.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 47: Een nagelaten werk van Dr. M. Greshoff, door Dr. J. Dekker. — Stichting van een gedenkteeken voor wijlen Zijne Excellentie Mr. T. M. C. Asser. — Het laatste Bulletin van het Koloniaal Museum. — Kultuurberichten (De resultaten der 1913 suikercampagne op Java. — Tabakscultuur op Java. — Pamanoekan en Tjiasemlanden. — Houtvendiensten enz. — Kleine mededeelingen (Koloniaal tentoonstelling te Semarang. — Arbeidscontract voor de koloniën. — Internationaal rubbercongres met tentoonstelling Batavia 1914. — Koloniaal Instituut. Enz.). — Verkeerswezen (De vooruitgang van Sabang. — De Atjeh-stoomtram. Enz.). — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijksche rubrieken.

De Tropische Natuur.

Het November-nummer bevat o.m. de volgende opstellen: Javaansche aquarium-vissen (vervolg), door J. Sybrandi. — Het slangenblad, door B. — Iets over zandkevers, door G. O. Jr. — Een paar waarnemingen over het vliegvermogen van insecten, door T. C. K. — Nog iets over *Cassia javanica*, door A. J. K. — Over „Plankton” (vervolg), door de V. S.

Een nieuwe uitgave van Jansz' Woordenboek.

Van het veel geroemde Javaansch-Ned. Woordenboek van den javanicus Jansz verscheen tot heden slechts één druk, in het jaar 1876; hoewel dat werk sedert lang „uitverkocht” was, liet door allerlei omstandigheden een nieuwe uitgave op zich wachten. Eindelijk is deze dan nu verschenen, doch bewerkt door den zoon van den samensteller, die inmiddels is overleden.

De titel luidt: Practisch Javaansch-Nederlandsch Woordenboek met latijnsche karakters, samengesteld door P. Jansz. Tweede, verbeterde en veel veeleerdere uitgave, voor de druk bewerkt en voortgezet door P. Ant. Jansz. (Semarang-Soerabaja-Den Haag, G. C. T. van Dorp en Co.).

Topographische dienst in Ned.-Indië.

Bij de Topografische Inrichting verscheen de 8e jaargang van het jaarverslag van den topografischen dienst in Nederlandsch-Indië over het jaar 1912.

Behalve een aantal mededeelingen, op den eigenlijken diensttak betrekking hebbend, bevat het verslag de volgende „bijdragen van algemeenen aard”.

Het Kratermeer van den G. Keloet, door J. W. E. de Ruyter. — Aanteekeningen, verband houdende met de voorgenomen landrentewerkzaamheden in de residentie Bali en Lombok, door J. v. Roon. — Het bergland van Midden-Bali en het hoogland van Tjaloer, door C. C. F. M. le Roux. — De erfpaatsperceelen in de afdeeling Loemadjang, door L. F. van Gent.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal tijdschrift; Handelsberichten v/h Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v/h Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v/d Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures enz.

MEDEDEELINGEN.

Van de afdeeling Amsterdam:

VOORDRACHT, te houden op Maandag 22 December 1913, aanvangende te 8 uur, in een der zalen van het American-hotel, door Mevrouw H. G. de Booy-Boissevain over het onderwerp: **Het leven en werken van Raden Adjeng Kartini.** De oud-Gouverneur-Generaal Van Heutz heeft toegezegd om bij die gelegenheid een woord tot inleiding te zullen spreken.

De voordracht zal toegelicht worden door het vertoonen van enkele lichtbeelden.

De Secretaris: C. DE VRIES.

Van de afd. Haarlem en Omstreken:

Voor de leden der Afd. hield de heer H. Z. Zegers de Beijl een lezing over **Kartini en haar Levensdoel.** Zoowel de Oprechte Haarl. Crt. als Haarlem's Dagbl. van 26 November j.l. gaven er uitvoerige, zeer waardeerende verslagen van, waaraan het volgende is ontleend:

„Het was de eerste bijeenkomst in dit seizoen door „Oost en West” gehouden en het was een schitterend geslaagde.

De heer Zegers de Beijl begon Kartini te schetsen als een vrouw, wier leven, hoe kort ook, zoo vol betekenis is geweest, dat het steeds veler zielen zal ontroeren.

Spreker herinnerde aan de geschiedenis van de koloniën. Hoe Nederland eeuwen lang heeft gehandeld als de landman, die oogst en niet zaait, noch mest. Maar daarna kwam een mildere wind uit het westen. De kentering kwam en men zocht niet langer naar een geldelijk batig slot, maar naar een batig slot van rechtvaardigheid.

Die kentering gaat gepaard met donder en bliksemslagen. Sommigen hier en ginds toonen zich vreesachtig voor deze kenteringsverschijnselen; maar deze zijn onafwendbaar volgens eeuwige onwisselbare wetten.

Na de kentering komt echter de zachte west-moesson. Reeds straalt de helle dag over het ontwaakte Japan; over China gaat de zon reeds op en ook over de hooge toppen in ons Insulinde duidt het aanschijnende licht op den naderenden dag. Een van die hooge toppen was Raden Adjeng Kartini. Deze, met haar fijnbesnaarde ziel, was eene dichteres, wier gaven haar niet dreven tot onpractisch gemijmer; integendeel drong haar poëzie haar tot practisch werken.

De spreker citeerde ter staving van zijn mededeelingen eenige gedeelten van brieven uit het werk „Door duisternis tot het licht”, samengesteld door Mr. J. H. Abendanon, die door deze uitgave naar sprekers betoog, het geheele Nederlandsche volk aan zich verplicht heeft.

Met een geestverwant, dien zij liefhad, getrouwd, begon Kartini in de Regentswoning te Rembang lessen aan inlandsche meisjes te geven en reeds waren er plannen gemaakt voor de stichting van een school volgens haar denkbeelden. Die plannen werden echter niet verwezenlijkt; zij stierf eenige dagen na de geboorte van haar zoontje.

Maar haar werk zal voortgezet worden. Om dit te kunnen doen is te 's-Gravenhage een Kartini-fonds opgericht. Reeds is eenige maanden geleden te Semarang een Kartini-school gesticht.

De heer Zegers de Beijl eindigde zijn lezing met de aanhaling van het slot van de voorrede uit Mr. Abendanon's boek, luidende: „Gezegend zal haar naam blijven onder de Javanen en andere volkeren van den Archipel, voor wie zij is geweest als de rozenvingerige Aurora, wijzende uit de duisternis naar het morgenlicht van den vooruitgang, die alleen te verkrijgen is door verheffing van geest en gemoed. Gezegend zal haar naam ook zijn onder het blanke ras, dat zij door haar denkbeelden nader heeft gebracht tot het hare”.

De voorzitter der Afd., de heer Boissevain, dankte den spreker voor de boeiende voordracht.

Van de afdeeling Utrecht:

Dinsdag 25 November had de afdeeling Utrecht en Omstreken der Vereen. „Oost en West”, den heer J. Postma, oud-onderwijzer te kl. N.-I. uit 's-Gravenhage, uitgenoodigd een populaire voordracht te houden over Oost-Indië voor de leden van de „Openbare Leeszaal” alhier.

De gehoorzaal was geheel gevuld. Met groote aandacht werd geluisterd naar: „Eenige bijzonderheden omtrent het Indische land en volk”, het onderwerp van den spreker, wien aan het einde een hartelijke toejuiching ten deel viel.

Woensdagavond 26 Nov. trad voor de afdeeling Utrecht en Omstreken van de Vereeniging „Oost en West” als spreker op de heer T. van Erp, Majoor O.-I. L. m. v., uit 's-Gravenhage, met het onderwerp: „de Boroboedoer”.

Aan de hand van een reeks bijzonder mooie lichtbeelden vertelde spr. van dit monumentaal religieus bouwwerk en van de restauratie daarvan, welke gedeeltelijk onder des redenaars leiding heeft plaats gevonden.

De schoone rede, waarvan elk woord getuigde van des sprekers liefde en vereering voor dit grootsche, heerlijke werk van Indische kunst, boeide de talrijke toehoorders zeer en verwierf een lange en warme toejuiching.

J. J. LAGERS, Secretaris.

Van het Indisch Genootschap:

Algemeene Vergadering Maandag 8 December 1913, des avonds te acht uur, in het lokaal van het Genootschap, van Galenstraat 14.

Onderwerp:

De Opleidingsscholen van Inlandsche Ambtenaren en Inlandsche Rechtskundigen op Java.

In te leiden door den heer Mr. A. Neijtzell de Wilde.

Namens het Bestuur:

TH. G. G. VALETTE, Secretaris.

FABRIEKSDIENST VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH
Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.

CREDIET- en BANKZAKEN. ::
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN. ::

VACANT

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5-8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

VACANT.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

VACANT

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.

Vier dames voor pianolessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee dames voor vioollessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.
Een heer voor muzieklessen.	Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
Eene dame voor zanglessen.	Een dame voor schrijf- kopiëer- en vertaalwerk.
Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.	Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Twee dames voor lessen in de Fransche taal.	Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een dame voor lessen in de Engelsche taal.	Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
Een Dame om als hoofd eener huishouding op te treden.	Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.	Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.	Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.	Een practisch ervaren Boekhouder voor Indië.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Van Lumeustr. 100, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem,	Maleisch } gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch.
	Maleisch.
	Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	Javaansch.
	Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
J. J. C. Bakker, Javastraat 29.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaard, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Duin-Apotheek, Leuvenchestr. 35.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goesstraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Rloowstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversluys.
C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS

A. Teepe.

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zyden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

M. VISSER v/h. A. J. RODBARD
Spuistraat 69 - 's-HAGE

Telefoon 5470.

FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN-
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

Marque Déposée „Au-Condor”
LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER
Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: FELIX ORTT,
Soest, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den
Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en
alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”
onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar.
F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents;
Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme
bezien van de economische en de ethische zijde,
5 cents; Drankzucht en hoe die tegen te gaan,
10 cents. — LEO TOLSTOY. De eerste stap, 10 cts.
— Kookboek van Mevr. VALK, f 1.25.

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

— DEN HAAG — — AMSTERDAM —
Buitenhof - Groenmarkt. Kalverstraat - Rokin.

GROOTST GESORTEERDE MAGAZIJNEN van
ELEGANTE DAMES- en KINDERCONFECTIE.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINEE.
ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINEE'S, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Uitrustingen.

VRAAGT <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAGT <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAGT <i>Krul's</i> BONBONS.
------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

Brengt een bezoek aan BOEATAN Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

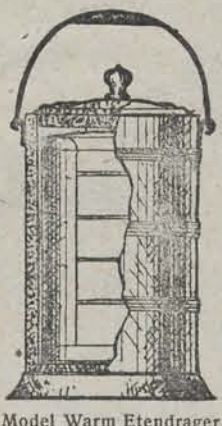
GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.

ZORgzAME EN ZINdelIJKE BEREIDING VERZEKERD,
BILLIJK TARIEF.
TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.
Uitzending van allerlei Schotels
en Gebakken met verhooging van
: : bezorgloon. : :

VACANT

VACANT

GROES & Co., Fabrikanten, Spui 231-233, Den Haag, Tel. 3709.

Grossiers in diverse artikelen.
Verzenden naar Oost en West Huishoudelijke Artikelen.
NIEUW MODEL WARM ETENDRAGER voorzien van dubbele isoleerende wanden voor uitzending van Warm blijvende diners, per stuk,
2 4 6 8
14 16 18 22
f4.— f4.50 f5.— f6.—
Bijbehorende stellen Schaaltjes en Dekfels f15.25 f6.— f6.75 f7.50.
dezelve met aluminium binnenwerk f2.25 f2.50 f3.— f3.50 per stel.
Email -3.25 -3.75 -4.25 -5.25
Aluminium -1.— -1.25 -1.50 -1.75
Aluminium Tusschendeckels
Bijzondere maten volgens opgave.
Hooikisten volgens opgave. - Rood koperen Marmieten, Braadsleden enz.
Gegalvaniseerde, Zinken en Aluminium HOENDERPARK-ARTIKELEN alles onder garantie van deugdelijke afwerking.
Vraag Prijscourant.

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes
Noordeinde 6 **BERNARD DRABBE** DEN HAAG
vis à vis Plaats Telefoon 2162.
Specialiteit Indische Uitrustingen
Dunne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens, Sloopen en Goelings in gegarandeerde Indische Maten :-:
BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAVE GRATIS

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven.
voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
„Oost en West”: f.....

NAAM: _____ WOONPLAATS: _____

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER
HOFLEVERANCIER.
BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -:- 's-GRAVENHAGE.
ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

GROBBE = COMESTIBLES.
Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

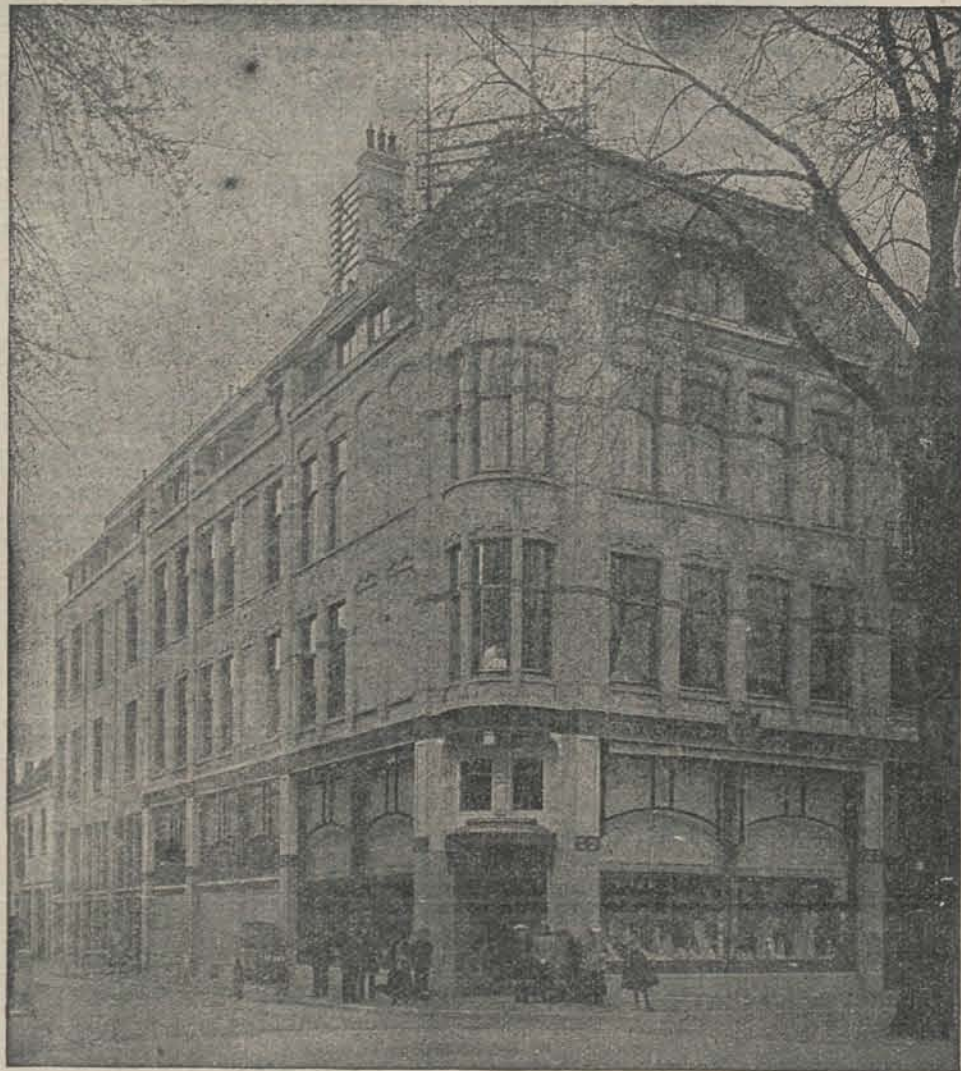
A. VAN MEURS PIET HEINSTRAT 18
:: DEN HAAG. ::
TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING — BEHANGERIJ — BEDDENMAKERIJ
STOFFEERDERIJ — LINNEN ROLGORDIJNEN — MADRAS-
GORDIJNEN — LINOLEUMS EN ZEILEN — AXMINSTER
TAPIJTEN — TAFELKLEEDEN — DIVANDEKKEN :

VACANT

Firma J. M. J. VAN WIELIK,
Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,
LEVERANCIERS VAN
**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

**GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU
CARL KÖFFLER**

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRAAT 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht voor Genealogie en Heraldiek”.